

Universitätsbibliothek Wuppertal

Xenophontis, Philosophi Et Imperatoris Clarissimi, Qvae Exstant Opera

Xenophon

Francofurti, 1596

Liber quartus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-331](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-331)

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ

τέταρτον.

XENOPHONTIS MEMORABILIVM LIBER QVARTVS.

AM vero Socrates utilis erat in negotio quouis, atq; omni modo, vt cuiuis hoc confideranti, etiam si vel parū quid intelligat, perspicuum sit; nihil fuisse vtilius, quam Socrate familiariter vti, & cum eo vbiuis locorum, & quauis de re differente, versari. Nam eius etiam absentis recordari, non parum proderat illi, qui ei familiares erāt, & qui probabant eum. Quippe non minus ludens, quam serio quid agens, familiaribus suis proderat. Etenim saepenumero amare se aliquem aiebat, sed re ipsa declarabat se non illos, quorum corpora ad pulchritudinem, sed quorum animi ad virtutem a natura comparati essent, expetere. Indicia vero bonæ in eis indolis colligebat ex eo, si celeriter discerent illa, quibus animum adicerent; quæque didicissent, memoria tenerent; omnesque artes expeterent, quibus & domus, & ciuitas præclare gubernari posset; ac ad summā, per quas tū ipsis hominibus, tum rebus humanis recte vti liceret. Nam si tales instituerentur, existimabat non ipsos modo beatos esse, suaque domos recte gubernare: sed eosdem posse tum ceteros etiam homines, tum ciuitates beare. Non eodem vero modo ad omnes accedebat, sed eos, qui natura se bonos esse arbitrarentur, doctrinam autem contemnerent, docere solebat, illas naturas, quæ viderentur esse præstantissimæ, imprimis institutione indigere: quum quidem ostenderet equos generosissimos, qui & animosi & acres sunt, si ab ineunte ætate domentur, vtilissimos ac præstantissimos fieri; sin relinquantur indomiti, effrenatissimos ac prauissimos: & canes a natura optimos, qui laboriosi sint, & feras adgrediantur, si recte educuntur, optimos fieri, ac ad venationes aptissimos;

ΥΤΩ δὲ ὁ Σωκράτης ἡὺς ἐν πᾶσι πράγμασι καὶ πᾶσι ἔργοις ὠφελίμος, ὥστε τὰς σπουδαίων τῶν καὶ εἰ μετέως ἀγαθονομήσας, φανερόν ἐστι, ὅτι οὐδὲν ὠφελιμώτερον ἡὺς ὁ Σωκράτης σκεῖναι, καὶ μετ' ἐκείνου διατελεῖν ὁπουοῦν, καὶ ἐν ὅτιοῦν πράγματι. ἐπεὶ καὶ ὁ ἐκείνου μεμνησάμενος μὴ παρόντος, ἔμικρα ὠφέλη τὸς εἰωθότας τὴν αὐτῶν σκεῖναι, καὶ ἀποδεχομένων ἐκείνου. καὶ γὰρ παύσων ἔδεν ἡπτόν, ἢ σπουδαίων ἐλαιοτελέων τοῖς σπουδαίοις. πολλάκις γὰρ ἔφη μὲν ἀπὸ πινος ἔραν, φανερόν δὲ ἡὺς οὐ τῶν τὰ σώματα πρὸς ὄρα, ἀλλὰ τῶν τὰς ψυχὰς πρὸς ἀρετικὴν δὲ πεφυκότων ἐφιέμενος. ἐπεκμήρετο ὅτι τὰς ἀγαθὰς φύσας ἐκ τῶν ταχύτερον μνησάμενος οἷς πρὸς ἐχρίεν, καὶ μνημονεύειν αὐτῶν μάθουεν, καὶ ἐπιθυμῶν τῶν μαθημάτων πᾶσιν, διῶν ἔστιν οἰκίαν τε καλῶς οἰκεῖν, καὶ πόλιν καὶ τὸ ὅλον, ἀνδραπόμοις τε, καὶ ἀνδραπόμοις πράγμασιν δὲ χρῆσασθαι. τὸς γὰρ τοιοῦτοις ἡγεῖτο παιδὸν ἔχοντας οἷον αὐτῶν τε διδάμονας ἐστὶν, καὶ τὸς ἐαυτῶν οἴκους καλῶς οἰκεῖν, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις ἀνδραπόμοις καὶ πόλιν διδάσασθαι διδάμονας ποίειν. οὐ τὸν αὐτὸν δὲ ἔργον ἐπὶ πᾶσι ἡδὲ, ἀλλὰ τὸς μὲν οἰομένων φύσας ἀγαθὰς ἐστὶν, μαθήσεως δὲ καθ' ἑαυτοῦ, ἐδίδασκον ὅτι αἱ ἀρεταὶ δόξουσι ἐστὶν φύσας μέλισσας παιδείας δέοντα. ἐπιδεικνύων τῶν τε ἵππων τὸς ἀφυσάτοις, θυμοειδέσις τε καὶ σφοδροῖς ὄντας, εἰ μὲν ὅτι νεῶν δαμασθεῖεν, ἀχρηστοτάτοις καὶ ἀείστοις γίγνομαι, εἰ δὲ ἀδάμαστοι γίνοντο, δεσκατεκτοπῆται καὶ φαιλοπάτοις καὶ τῶν κωῶν τῶν ἀφυσάτων, φιλοπόνων τε οὐσῶν, καὶ ἐπιθετικῶν τοῖς θηρίοις, τὰς μὲν καλῶς ἀρετῆσας, ἀείσας γίγνεσθαι πρὸς τὰς θήσας, καὶ χρῆσιμωτάτας ἀγαθῶν.

αιαγώρησι δὲ γιγνομένης, μεταίους τὲ, καὶ
 μανιώδης, καὶ διεσπαστάς. ὁμοίως δὲ καὶ
 τῶν ἀνθρώπων τῶν δὲ φησάτους, ἔρω μὲν
 σάτους τὲ τῆς ψυχῆς ὄντας, καὶ ἔξερρασι-
 κωτάτους ὡν ἀν' ἐγχαίρει, παιδολήντας μὲν
 καὶ μαθόντας ἀ δὲ παρὰ τὴν, αἰετοὺς τὲ καὶ
 ὠφελιμοτάτους γίγνεσθαι* (πλῆστα γὰρ καὶ
 μέγιστα ἀγαθὰ ἐργάζεσθαι) ἀπαυδύτους δὲ
 καὶ ἀμαθῆς γιγνομένους, κακίους τὲ καὶ βλα-
 βερωτάτους γίγνεσθαι. κείνην γὰρ οὐκ ὅτι
 σαμῆρους ἀ δὲ παρὰ τὴν, πολλάκις ποιηθεῖς
 ὅτι χρεῖν παρὰ τὴν, μεγαλείους δὲ καὶ
 σφοδροὺς ὄντας, διεσπαστάς τὲ καὶ διεσα-
 πορέτους εἶναι. δὲ πλῆστα καὶ μέγιστα κακὰ
 ἐργάζεσθαι. τῶν δὲ ὅτι πλούτω μέγα φρο-
 νοῦντας, καὶ νομίζοντας ὅσῳ παρὰ τὴν
 παιδείας, ἔξαρχεσθαι δὲ σοφίᾳ τὸν πλοῦτον
 οἰομένους παρὰ τὴν ἀφ' αὐτῶν τε ὅ, π
 ἀν' βούλωνται, καὶ τιμᾶσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώ-
 πων, ἐφρένου λέγων, ὅτι μὲν μὲν εἶη, εἴ τις
 οἶεται, μὴ μαθῶν, τὰ τε ὠφέλιμα καὶ τὰ
 βλαβερά τῶν παρὰ τὴν ἀφ' αὐτῶν ἀφ' αὐτῶν
 μὲν δὲ, εἴ τις μὴ ἀφ' αὐτῶν ἀφ' αὐτῶν
 ἀφ' αὐτῶν δὲ τὸν πλοῦτον ὅ, π ἀν' βέληται ποιεῖσθαι
 μὲν, οἶεται διωθήσθαι καὶ τὰ συμφέροντα
 παρὰ τὴν ἡλίθιος δὲ, εἴ τις μὴ διωθήσθαι
 τὰ συμφέροντα παρὰ τὴν, τ' ἔτε παρὰ τὴν οἶε)
 καὶ τὰ παρὰ τὸν βίον αὐτῶν ἢ καλῶς ἢ ἰκα-
 νῶς παρεσκέυασθαι ἢ ἡλίθιος δὲ καὶ εἴ τις οἶε-
 ται ἀφ' αὐτῶν τὸν πλοῦτον, μὴδὲν ὅτι σάμῆρους, δὲ
 ἔξιν π' ἀγαθὸς εἶναι, ἢ μὴδὲν τ' ἀγαθὸς ὡν, δὲ
 καὶ ἂν δοκῶν, εὐδ.

A fin absit educatio, ineptos reddi, ac furio-
 fos, & contumacissimos. Itidem aciebat ho-
 mines optimæ indolis, qui & animis essent
 firmissimis, & in efficiendis iis, quæ moli-
 rentur, efficacissimi; si quidem instituti es-
 sent, & quæ agenda sint didicissent, præ-
 stantissimos atq; vtilissimos fieri, quod &
 plurima & maxima bona conficerent: at si
 tum institutionis, tum doctrinæ expertes
 manerēt, fieri pessimos ac nocentissimos.
 Nam quū diiudicare non possint, quæ sint
 faciunda, sæpenumero praua moliantur;
 quumq; magnifici, ac vehementibus ani-
 mis præditi sint, difficulter contineri ac ab-
 duci ab instituto possunt. Quo fiat, vt plu-
 rima maximaq; mala committant. Quod
 si qui ob diuitias elatis essent animis, ac se
 nihil institutionis egere ducerent, quippe
 qui opes sibi suffecturas putarent ad impe-
 trandum, quæ vellent, & ad consequendū
 honores ab hominibus, eos ita sanam ad
 mentem reuocabat, vt diceret; stultum ef-
 fe, si quis existimet posse se absque doctri-
 na tum vtilis, tum noxias res discernere: i-
 temq; stultum esse, qui discrimen horum
 ignorans, ac propter opes quidquid velit
 sibi comparās, posse se putet agere, quæ ex
 vsu sint: stolidum item, qui quum nequeat
 agere, quæ sint ex vsu, nihilo minus pro-
 sperare se agere putet, ac res ad vitam omnes
 vel recte sibi, vel idonee comparatas esse:
 stolidum denique, qui quum nihil sciat, ob
 diuitias fore se putet hominum opinione
 bonum; vel quum bonus non sit, nihilo-
 minus in existimatione futurum. Quod si
 qui existimarent se optime institutos esse,
 ac ob doctrinam magnos animos gererēt:
 cum iis quo modo soleret agere, iam com-
 memorabo. Nam quum bonum illum Eu-
 thydemum intellexisset multa poetarum
 & professorum sapientiæ clarissimorū scri-
 pta collegisse, iamque arbitrari, se sapientia
 suos æquales vincere, ac magna esse in
 spe, futurum, vt omnes & dicendo & re-
 bus gerendis excelleret: primum animad-
 uertens eum propter ætatem necdum in
 concionem prodire, ac si quid efficere vel-
 let, collocare se quamdam in officinam o-
 pificis frenorum, haud procul a foro; eam-
 dem & ipse cum quibusdam familiaribus
 suis ingressus est. Hinc quodam interro-
 gante, vtrum Themistocles ex consue-
 tudine cum aliquo sapienti viro, an ve-
 ro natura tantum ciuibus suis præstitisset,

εὐ τε
 παρὰ τὴν
 ἀγαθὸς
 εἶναι δοκῶν,
 εὐδ.

Socratis cū
 Euthyde-
 mo collo-
 quia.

vt oculos in eum ciuitas cōiiceret, si quando magna virtute viri opera sibi opus esse intelligeret: Socrates, qui mouere vellet Euthydemum, stultum esse dixit existimare, exigui quidem momenti artes absque magistris idoneis percipi a studiosis haud posse; cum imperio autem ciuitati præesse fortuito posse homines, quod quidem opus sit omnium maximum. Rursus quum adesset aliquando Euthydemus, quia videbat eum a confessu secedere, cauentem scilicet, ne Socratem admirari ob sapientiam videretur: Euthydemū hunc, inquit, postea quā adoleuerit, ciuitate de re quariam cōsultationem proponente, minime a consilio dando sibi temperaturum, satis ex ipsius studiis manifestum est. Et videtur mihi præclarum iam orationum pro concione recitandarum exordium parasse, qui caueat scilicet, ne videatur abs quocquam aliquid discere. Nimirum vbi dicendi volet initium facere, hoc quodam modo exordietur: Equidē, ciues, a nullo vquam quidquam didici, & quū audirem esse quosdam dicendi agendique peritos, non tamē vt eos conuenirem, operam dedi; neque curam adhibui, vt hominem aliquem doctum mihi magistrum adiungerem: sed econtrario, semper fugi non solū, ne quid ab aliquo discerem, verum etiam ne discere viderer. Nihilominus id consilij vobis dabo, quodcumq; fortuito mihi ad animum acciderit. Eodem vti exordio cōueniret etiam iis, qui medēdi munus a republica impetrare cuperent. Nam illis ex usu fuerit, hinc orationē ordiri: Equidem a nemine, ciues, medēdi artem didici, neque quemquam medicorum quæsiui, quo magistro vterer. Semper enim caui, non solum ne a medicis aliquid discerem; sed etiam ne viderer artem hanc didicisse. Nihilominus velim medendi munus mihi mandetis. Nam enitar equidem, in vobis periculum faciendo, eam discere. Ad hoc exordium arripsum est ab omnibus, qui aderant. Ceterum vbi iam adpareret Euthydemum iis, quæ a Socrate dicerentur, animum adtendere; quamquam ipse, ne quid proloqueretur, caueret; teq; per silentium arbitraretur modestiæ laudem cōsequuturum: tum vero Socrates, qui vellet eum ab hoc instituto auocare; Mirum est, ait, quamobrem illi, qui cithara canere, vel tibia cupiūt, vel equitandi artem discere, vel ad aliud eiusmodi quidpiam idonei fieri, βουλόμηροι κηταρίζον, ἢ αὐλεῖν, ἢ ἰωπεύειν, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων ἰχθμοὶ γημέσθαι, μὴ

Fictitium Euthydemum prociuium.

A ὡς ἴε παρὸς ἐκείνον ἀποβλέπειν τὴν πόλιν, ὅποτε σπουδαῖα ἀνδρῶς δεηθείη, ὁ Σωκράτης βουλόμηρος κινῆν τὸν Εὐθύδημον, ὁ δὲ ἔφη εἶ) ὁ οἶεσθαι, τὰς μὲν ὀλίγου ἀξίας τέχνας μὴ γημέσθαι, τὰ σπουδαῖοις αἰδὸν διδασκάλων ἰχθμοῖς, ὁ δὲ παρὰ τὴν πόλεως, πρῶτον ἔργων μέγιστον ὄν, ἀπὸ ταυτομάτου παρὰ γημέσθαι τοῖς ἀνθρώποις. πάλιν δὲ πάλιν παρὸν τῶ Εὐθύδημου, ὁρῶν αὐτὸν ἀποχερῶντα τὴν σπουδρίας, καὶ φυλατόμηρον, μὴ δοξῆ τὴν Σωκράτην B θαυμάζειν ὅτι σοφία ὅτι μὲν, ἔφη, ὦ ἀνδρες, Εὐθύδημος οὐτοσὶ ἐν ἡλικίᾳ γηλόμηρος, τὴν πόλεως λόγον παρὸς πῶτος προσηγήσας, ὅτι ἀφέξεσθαι τῶ συμβουλεύειν, ὁ δὲ ἠλὸν ἔστιν ἔξ ὧν ὅτι τὴν δόξαι δέ μοι καλὸν παροίμοι τῶν δημηγροικῶν τὰ παρὰ σκῆλα τὰσθαι, φυλατόμηρος μὴ δοξῆ μαθητῶν τὴν παρὰ του δὲ ἠλὸν γὰρ, ὅτι λέγειν ἀρχαῖος ὡς παροίμοι ἀσεται. Παρὸς δὲ τοῦ μὲν πῶτος, ὦ ἀνδρες ἀθλιώτοι, ὁ δὲ ἐμαθον, οὐδὲ ἀκούων πῶτος εἶ) C λέγειν τὴν παρὰ τῶν ἰχθμοῖς ἐζητήσασθαι τοῖς ἐπιτυχῶν, οὐδὲ ἐπεμελήσασθαι τῶ διδασκάλων πῶτος γημέσθαι τῶ ὅτι τὰ μὲν ἄλλὰ καὶ τὰν αἰτία. Διὰ τετέλεκα γὰρ φθῶν οὐ μόνον ὁ μαθητῶν τὴν παρὰ πῶτος, ἀλλὰ καὶ ὁ δοξῶν. ὁ μὲν δὲ ὅ, πῶτος ἀπὸ αὐτομάτου ὅτι μοι, συμβουλεύσω ὑμῖν. ἀρχαῖος δὲ αἰετὸν παροίμοι ἀσθαι καὶ τοῖς βουλόμηροις παρὰ τῶς πόλεως ἰατρικὸν ἔργον λαβῆν. ὅτι τῶ δόξαι γὰρ αὐτοῖς εἶη, τῶ λόγου ἀρχαῖος ἐπὶ τῶν D Παρὸς δὲ τοῦ μὲν πῶτος, ὦ ἀνδρες ἀθλιώτοι, τὴν ἰατρικὴν τέχνην ἐμαθον, οὐδὲ ἐζητήσασθαι διδασκάλων ἐμαυτῶν γημέσθαι τῶ ἰατρικὸν οὐδένα. Διὰ τετέλεκα γὰρ φυλατόμηρος οὐ μόνον ὁ μαθητῶν τὴν παρὰ τῶν ἰατρικῶν, ἀλλὰ καὶ ὁ δοξῶν μεμαθηκέναι τὴν τέχνην ταύτην. ὁ μὲν δὲ μοι ὁ ἰατρικὸν ἔργον δότε. πῶτος ὁ μὲν ὑμῖν ἀποκινδυνύων μαθητῶν. πῶτος οὐ οἱ παρὸντες ἐγέλασαν ὅτι τῶ παροίμοι. ἐπεὶ ὁ φανερὸς ὡς ὁ Εὐθύδημος ἠδὲ μὲν οἷς E ὁ Σωκράτης λέγει παρὸς ἔχων, ἐπὶ δὲ φυλατόμηρος αὐτὸς πῶτος φησὶσθαι, καὶ νομίζων τῶ σιωπῆ σφραγισμένης δοξῶν παρὰ τῶν ἀλλοῖς, τότε ὁ Σωκράτης, βουλόμηρος αὐτὸν παρὸς τῶ τῶτος ὁ θαυμάσον γὰρ, ἔφη, τί ποτε οἱ πειρώσασθαι

ως αμε-
λείατα

πειραίνται ἢ ὡς συνεχέσασθαι ποίησιν ὅ, τι αὐτὰ
 βούλωνται διωατοὶ γυμνάσαι, καὶ καθ' ἑαυ-
 τὰς, ἀλλὰ ὡς τοῖς ἀείσοις δοκῶσιν εἶναι;
 πρῶτα ποιοῦντες καὶ ὑπομύροντες ἐνεκα τῆς
 μὴ δὲν αὐτῶν τῆς ἐκείνων γνώμης ποίησιν, ὡς οὐκ
 αὐτῶν ἀλλ' ἄλλως ἀξιόλογοι γυμνοῦντο. τῶν δὲ βουλο-
 μῶν διωατῶν γυμνάσαι λέγειν τὴν καὶ ὡς ἄτ-
 τῆν τὰ πολιτικὰ, νομίζουσι τίνες αὐτῶν ὡς ἄτ-
 σκωδῆς καὶ ἔπιμελείας αὐτόματοι δὲ αἰφνης
 διωατοὶ ταῦτα ποίησιν ἔσασθαι, καὶ τοιγα ἕνεκα
 τῶν ταῦτα ἐκείνων δευκατετρασώτερα φαίνεσθαι, B
 ὅσῳ ὡς πλεονέκων ὡς ταῦτα ὡς ἀγαθὰ λευο-
 μῶν, ἐλάττωσιν οἱ κατεργασόμενοι γίνονται.
 δὴλον οὖν, ὅτι καὶ ἔπιμελείας δέονται πλείονος
 καὶ ἰσχυρότερας οἱ τούτων ἐπιμέτροι, ἢ οἱ ἐκεί-
 νων. κατὰρχαὶ μὲν οὖν ἀκούοντος Εὐθύδημος
 τοῖσιν λόγοις ἔλεγε Σωκράτης, ὡς δὲ ἦσθε-
 ῶ αὐτῶν ἐπιμότερον ὑπομύροντα, ὅτε ἀγαθὴ
 γινώσκῃ, καὶ ὡς ἰσχυρότερον ἀκούοντα, μόνος ἦλθεν
 εἰς τὸ νῆπιον ποίησιν. ὡς ἀγαθὴ ἔσασθαι δὲ αὐτῶν
 Εὐθύδημος εἶπέ μοι, ἔφη, ὡς Εὐθύδημος, ὡς ὄν-
 ται, ὡς ὡς ἐγὼ ἀκούω, πολλὰ γράμματα ἴσως
 ἦσθε τῶν λεγόμενων σοφῶν ἀνδρῶν γενέσθαι; καὶ
 τῶν δὲ, ἔφη, ὡς Σωκράτης, καὶ ἐπιγε σιωπῶν, ὡς
 αὐτῶν κτήσασθαι ὡς αὐτῶν διώματι πλεονέκων. καὶ τῶν ἦ-
 ραν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἀγαθὴ σὲ, δὲ ὅτι οὐκ
 ἀγαθὴ καὶ χρεῖστον ὡς εἰλοῦ θησαυ-
 ροὺς κεκτημένα μᾶλλον, ἢ σοφίας. δὴλον γὰρ,
 ὅτι νομίζεις ἀγαθὴ καὶ χρεῖστον ὡς εἰλοῦ βελ-
 πύους ποίησιν τὰς αὐτῶν ποίησιν, τὰ δὲ τῶν σοφῶν
 ἀνδρῶν γνώμης ἀρετῆ πλεονέκων τὰς κεκλή-
 μῶνους. καὶ ὁ Εὐθύδημος ἔχαιρεν ἀκούων ταῦ-
 τα, νομίζων δοκεῖν τῶν Σωκράτη ὀρθῶς μετρί-
 ναι τὴν σοφίαν. ὁ δὲ κατὰμαθὼν αὐτὸν ἠδέν-
 τα τῶν ἐπιμῶν τούτων. τί δὲ δὴ βουλόμηνος ἀ-
 γαθὸς γυμνάσαι, ἔφη, ὡς Εὐθύδημος, συλλέξας
 τὰ γράμματα; ἐπεὶ δὲ διεσιώπησεν ὁ Εὐθύδη-
 μος, σιωπῶν ὅ, τι ἀποκρίνατο, πάλιν ὁ Σω-
 κράτης ἄρα μὴ ἰαχέσθαι; ἔφη, πολλὰ γὰρ καὶ
 ἰαχῶν ἔστι συλλέξασθαι. καὶ ὁ Εὐθύδημος
 μὰ δὲ, ἔφη, οὐκ ἐγὼ γὰρ. ἀλλὰ μὴ ἀρχιτέ-
 κτων βούλη γυμνάσαι; γυμνοῦντο γὰρ ἀνδρῶς
 καὶ τῶν δὲ οὐκ ἐγὼ ἐγὼ, ἔφη. ἀλλὰ μὴ γεω-
 μέτρης ἔπιθυμεῖς, ἔφη, γυμνάσαι ἀγαθὸς, ὡς
 ὡς ὁ Θεόδωρος; ὡς δὲ γεωμέτρης, ἔφη. ἀλλὰ μὴ ἀφρολόγος, ἔφη, βούλη γυμνάσαι; ὡς δὲ
 καὶ τῶν ἠρνεῖτο. ἀλλὰ μὴ ῥαψωδός; ἔφη, καὶ γὰρ τῶν Ομήρου σε φαῖν ἐπιπῆ πρῶτα *κεκλήσθαι, μὰ

non contentur hoc sane quam negligenter
 agere, in quo valere volunt; neque Marte
 suo; sed apud eos, qui praestare ceteris vi-
 dentur, omnia tum agant, tum sustineant,
 ne quid absq; illorum iudicio faciant, qua-
 si alia ratione dignum aliquid opera con-
 sequuturi non sint: quum plerique, qui fa-
 cultatem dicendi, gerendique publicas res
 adipisci volunt, existiment se absque praeparatione ac studio, casu quodam, & sub-
 ito idoneos ad ea praestanda futuros. Atqui
 tantum haec illis effectu difficiliora sunt;
 quanto in his plures operam ponunt, ac
 pauciores id, quod moliantur, conficiunt.
 De quo patet, ab eis & studium maius re-
 quiri, & contentius, qui haec concupiscunt,
 quam qui illa. Huiusmodi quaedam Euthy-
 demo audiēte Socrates initio proferebat,
 Quum autem animaduerteret, Euthyde-
 mum iam promptius eius disputationes to-
 lerare, atque alacrius eas audire, solus ad
 officinam habenarum opificis accessit.
 Quumque confidisset propter ipsum Eu-
 thydemus: Dic mihi mi Euthydemē, ait,
 an reuera, quemadmodum audio, multa
 eorum scripta collegisti, qui viri sapientes
 fuisse dicuntur? Est ita profecto mi Socrates,
 inquit, atque etiam modo colligo, do-
 nec comparauero mihi quam fieri poterit
 plurima. Suspicio te profecto, ait Socrates,
 quod nec auri nec argenti thesauros tibi
 comparare malueris, quam sapientiae. Ete-
 nim ex hoc patet, quod existimes argētum
 & aurum homines nihilo meliores effice-
 re; sed sapientū iudicia & sententias virtu-
 tis opes illis largiri, qui eas adquisuerint.
 Haec quum audiret Euthydemus, gaudere
 bat; vt qui existimaret videri Socrati, recte
 sapientiam ab ipso inquiri. At Socrates a-
 nimaduerso, hominem ea laudatione de-
 lectatum: In quo vero, mi Euthydemē, bo-
 nus ac peritus euadere desideras, haec scri-
 pta colligis? Quumque taceret Euthyde-
 mus, secum ipse, quid responderet, dispi-
 cians, rursūm Socrates: Num vt medicus
 fias? Nam multa etiam medicorum scripta
 sunt. Minime equidem, ait Euthydemus.
 At architectus fieri cogitas? Nam id quoq;
 magni iudicio hominem requirit. Nolo,
 inquit. At geometra bonus fieri cupis, vt
 Theodorus? Ne geometra quidem. At a-
 strologus fieri vis? Quum hoc quoque ne-
 gasset: Num carminum recitator? ait. Nam
 te Homeri versus habere dicunt. Minime

συνήχαι

profecto, inquit. Nā recitatores versusum scio accurate quidem illos tenere versus ipsos, verum homines esse stolidos. Et Socrates: Num fortassis illam expetis virtutem, ait, mi Euthydeme, per quam homines rerū ciuiliū & administrationis domesticæ periti fiunt, & ad imperandū idonei, & vtilis quum ceteris hominibus, tum sibimetipsis? Heic Euthydemus: Vehementer, inquit, hac virtute mihi, mi Socrates, opus est. Ergo tu, ait Socrates, virtutem profecto pulcherrimam, attemq; maximam expetis. Nam regum hæc propria est, ac regia vocatur. Sed an considerasti, ait, num is, qui iustus non est, fieri possit in rebus huiusmodi bonus? Maxime vero, inquit. Nec enim fieri potest, vt aliquis abique iusticia ciuis bonus existat. Quid igitur? ait, tune hoc vt esses, perfecisti? Arbitror equidem mi Socrates, inquit, me nemine minus videri iustum. Ergone iustorum hominum opera quædam sunt, vti fabrorum? Sunt, inquit. Num igitur perinde ac fabri opera sua demonstrare possunt, sic & iusti sua possunt exponere? Ergone, subiecit Euthydemus, opera iusticiæ non possim exponere? Quin & iniusticiæ profecto. Nam eiusmodi non pauca cottidie tum cernere, tum audire est. Vis igitur, ait Socrates, heic quidem D, istic vero A scribamus, ac deinde quodcumque nobis esse opus iusticiæ videbitur, id ad D collocemus: quod autem iniusticiæ, ad A? Facito vero hæc, ait, si quid horum requiri tibi videtur. Et Socrates posteaquam hæc ita, vti dixerat, scripsisset: Ergo, inquit, inter homines est mendaciū? Est, ait Euthydemus. Vtra in parte hoc collocabimus? Et iā hoc perspicuum est, inquit, nimirum ad iniusticiam. Num & inter homines est fallere? Omnino, ait. Vtrubi vero id collocabimus? Etiam hoc palam est, inquit, ad iniusticiam esse referendum. Quid damno adficere? Eodem, inquit. Quid in seruitutem redigere? Eodem. Ad iusticiam vero, mi Euthydeme, nihil horum collocabitur? Mirum sane id esset, ait. Quid autem, si quis imperator lectus iniustam & infestam urbem in seruitutem redigat, hunc cine quidpiam in hoc iniusti perpetrare dicemus? Nequaquam, ait. At iuste agere dicemus? Omnino, inquit. Quid si decipiat eos, dum bellum aduersus illos gerit? Hoc quoque iustum est, inquit.

A δι' οὐκ ἔγωγ', ἔφη. τίς γάρ τι ῥα φηδὸς οὐ
 δα τὰ μὲν ἔπη ἀκριβοῦτάς, ἀλλ' οὐκ ἀπολύ-
 ἡλίθιους ὄντας. καὶ ὁ Σωκράτης ἔφη· οὐ δὴ-
 που ὦ Εὐθύδημε, ταύτης τῆς ἀρετῆς ἐφίε-
 σαι, δι' ἡν αἰθροποι πολιτικῶν γίγονται, καὶ
 οἰκονομικῶν, καὶ ἀρχῶν ἰσχυροὶ, καὶ ὠφελίμοι
 τοῖς τε ἄλλοις αἰθροποις, καὶ ἑαυτοῖς; καὶ ὁ
 Εὐθύδημος. σφόδρα γ', ἔφη, ὦ Σωκράτες,
 ταύτης τῆς ἀρετῆς δεόμεθα. καὶ δὴ, ἔφη ὁ Σω-
 κράτης, τῆς καλλίστης ἀρετῆς καὶ μεγίστης ἐ-
 φίεσαι τέχνης. ἐστὶ γὰρ τῶν βασιλείων αὕτη,
 καὶ καλλίστη βασιλική. ἀπάρ, ἔφη, κατὰ μένο-
 νησας, εἰ οἴοιτ' ὅτι, μὴ ὄντα δίκαιον, ἀγαθὸν
 ταῦτα ἡμέαται; καὶ μάλα, ἔφη, καὶ οὐχ οἴον-
 τέ γε αἰθ' ἀδικησομένης ἀγαθὸν πολιτικῶν γε-
 νέσθαι. τί οἶω, ἔφη, σὺ δὴ τί το κατεργά-
 σαι; αἰσχρὸν γ', ἔφη, ὦ Σωκράτες, ὁσδεῖός αὐ-
 ἡθον φανύσθαι δίκαιον. ἀρ' οἶω, ἔφη, τῶν δι-
 κῶν ὅτιν' ἔργα, ὡς αἰθ' τῶν τεκτόνων; ἐστὶ μὲν-
 ποι, ἔφη. ἀρ' οἶω, ἔφη, ὡς αἰθ' οἱ τέκτονες ἔχου-
 σι τὰ ἑαυτῶν ἔργα ὑπιδείξαι, οὕτως οἱ δι-
 καιοὶ τὰ ἑαυτῶν ἔργα ἀπιδείξαι; διηγήσα-
 μή οἶω, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, οὐ τ' ἀδύνατον ἔργα
 τὰ τῆς ἀδικησομένης ἔργα ἀπιδείξαι; καὶ
 ἡ δὲ ἔγωγε τὰ τῆς ἀδικίας. ἐπεὶ οὐκ ὀλί-
 γα ὅτι καθ' ἑκάστην ἡμέραν τοιαῦτα ὁρῶν-
 τε καὶ ἀκούω. βούλησ' οἶω, ἔφη ὁ Σωκρά-
 τής, γράψω μὲν ἐν ταῦτο μὲν Δ, ἐν ταῦ-
 τοῖ δὲ Α· εἴτα ὁ, πὶ μὲν αὐτῶν δοκῆ ἡμῖν τῆς δι-
 κησομένης ἔργων εἶναι, πρὸς δὲ Δ πηδῶ μὲν
 ὁ, πὶ δὲ αὐτῆς ἀδικίας, πρὸς δὲ Α· εἴπ' σοι δο-
 κεῖ, ἔφη, πρὸς δεῖν τοῦτων, ποιῆσ' ταῦτα. καὶ
 ὁ Σωκράτης γράψας, ὡς αἰθ' εἶπεν· οὐκ οἶω,
 ἔφη, ἐστὶν ἐν αἰθροποις ψεύδεσθαι; ἐστὶ μὲν-
 ποι, ἔφη. ποτέρωσ' οἶω, ἔφη, θάμην τί το; δὴ-
 λον, ἔφη, ὅτι πρὸς τὴν ἀδικίαν. οὐκ οἶω, ἔ-
 φη, καὶ ὁ ἄπατα ὅτι; καὶ μάλα, ἔφη.
 ποῦτο οἶω ποτέρωσ' θάμην; καὶ τί το δὴ λον
 ὅτι, ἔφη, πρὸς τὴν ἀδικίαν. τί δὲ, ὁ καχυρ-
 γεῖν; καὶ τί το, ἔφη. τί δὲ αἰθ' ἀδρα ποδίζεσθαι;
 καὶ ποῦτο. πρὸς δὲ ἀδικησομένην ὁσδεῖν ἡ-
 μῖν τοῦτων κείσεται, ὦ Εὐθύδημε; δὴν ἐν γὰρ αὐ-
 εἶν, ἔφη. τί δὲ, εἰάν τις στρατηγὸς αἰρεθῆς, ἀδι-
 κὴν τε καὶ ἔθραυ πόλιν ἄδρα ποδίσθη-
 ται, φήσομεν τί το ἀδικεῖν; οὐ δὴνται, ἔφη. δι-
 καία δὲ ποῖσιν οὐ φήσομεν; καὶ μάλα. τί δὲ, δὴν ἄπατα
 πολεμῶν αἰθροῖς; δίκαιον, ἔφη καὶ τί το.
 εἰάν ὁ

εάν τ' κλέσῃ τε, καὶ ὄρπαζῃ τὰ βούτων, ἔστι δὲ
 κῆρα ποιήσῃ; καὶ μὴ ἀ, ἔφη. ἀλλ' ἐγώ σε ὁ παρὰ
 τον ὑπελάμβανον πρὸς τοὺς φίλους μόνον ταῦτ'
 ἐρωτῶν. ἐκρωῖν, ἔφη, ὅσα πρὸς τῇ ἀδικίᾳ ἐδή-
 κησάν, πῶντα καὶ πρὸς τῇ δικαιοσύνῃ θετέον
 αὐ εἶη; εἰσικεν, ἔφη. βλάβη οὖν, ἔφη, ταῦτα οὐτὰ
 θέντες, δροισώμεθα πάλιν, πρὸς μὲν τοὺς πο-
 λεμίους δίκαιον εἶναι τὰ βουαῦτα ποιῆν, πρὸς δὲ
 τοὺς φίλους, ἀδίκον. ἀλλὰ δὲν πρὸς γε βούτοις
 ὡς ἀπλούστατον εἶναι; πῶν μὲν οὖν, ἔφη ὁ Εὐ-
 θύδημος. τί οὖν; ἔφη ὁ Σωκράτης, εἰ μὴ τις τρα-
 τηρὸς ὄραν ἀθύμους ἔχον ὁ φράτευμα ψυ-
 σαμῶ φήσῃ συμμάχους πρὸς εἰναι, καὶ ὁ ψεύ-
 δῃ τὸ πᾶν παύσῃ τὰς ἀθυμίας τῶ φραδύμα-
 τος, ποτέρω τ' ἀπάτην ταύτην θέσομεν; δοκῆ
 μοι, ἔφη, πρὸς τὴν δικαιοσύνην. εἰ δὲ τις ἦν
 εἰ μὴ δροισίον φαρμακείας, καὶ μὴ πρὸς εἰναι
 φαρμακον, ἔξαπατήσας, ὡς σπίνον ὁ φάρμα-
 κον δᾶ, καὶ τὴν ψεύδῃ χρησάμενος ἔτις ὑγιᾶ
 ποιήσῃ, ταύτην αὐτ' ἀπάτην ποί θετέον; δοκῆ
 μοι, ἔφη, καὶ ταύτην εἰς ὁ αὐτῶ. τί ὁ, αὐτῶ, ἐν ἀ-
 θυμίας ὄντος φίλος, δείσας μὴ δὲ χρησῇ) εἰ μὴ
 τ' κλέσῃ ἢ ἀπάσῃ ἢ ἔξίφος ἢ ἀπὸ τοῖς ἔτον, ἔ-
 πο αὐ ποτέρω θετέον; καὶ ἔτο ἢ δὲ, ἔφη, πρὸς
 τ' δικαιοσύνην. λέγῃς, ἔφη, σὺ ὄσθῃ πρὸς τὸς
 φίλους ἀπὸ μὴ δὲν ἀπλοῖ ζεῖσθ, μα δὲ ἔδῃ-
 τα, ἔφη. ἀλλὰ μετατήθεμα τὰ εἰρηλιδία, εἰσφ
 ἔξεσι δὲ γέ τοι, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἔξῃναι πολὺ
 μῶν, ἢ μὴ ὀρθῶς πηθένα. τ' ὁ δὲ τὸς φίλους
 ἔξαπατῶν ὄντι βλάβη, ἵνα μὴ δὲ ἔτο τ' πα-
 ραλείπωμεν ἀσκεπῶν, ποτέρω ἀδικώτερος
 ὄσθῃ, ὁ ἔκων, ἢ ὁ ἀκων; ἀλλ', ὡ Σώκρατες, ἔκῃ
 μὲν ἔγωγε πτενῶ οἷς ἀποκρίνομαι. καὶ γὰρ τὰ
 πρὸς ἀδὲν πῶντα νῦν δὴ ὡς ἔχῃ δοκῆ μοι, ἢ ὡς
 ἐγώ ποτε ἔμῃ. ὄμους ὁ εἰρησθ μοι, ἀδικώ-
 τερον εἶναι τ' ἐκόντα ψευδομενον, ἢ ἀκοντος. δοκῆ
 δὲ σοι μάθῃσις καὶ ὄπτισημη ἢ δικαίῃ εἶναι, ὡς πρ
 τ' γραμμῶ; ἔμοι γε ποτέρω τ' γραμματικῶ-
 τερον κρίνῃς, ὅς αὐ ἔκων μὴ ὀρθῶς γράφῃ καὶ ἀ-
 ναγινώσῃ, ἢ ὅς αὐ ἀκων; ὅς αὐ ἔκων, ἔγωγε. δύ-
 ναλο γὰρ αὐ, ὁ ποτε βλάβη, καὶ ὀρθῶς αὐτὰ ποιῆν.
 ἔκῃν ὁ μὲν ἔκων μὴ ὀρθῶς γράφων, γραμμα-
 τικῶς αὐ εἶη, ὁ ὁ ἀκων, ἀγραμματος; πῶς γὰρ
 ἔ; τὰ δὲ δικαία ὁ ποτέρω ὁ ἔκων ψευδομενος καὶ
 ἔξαπατῶν οἶδεν, ἢ ὁ ἀκων; δὴ λον ὅτι ὁ ἔκων.

δ' αὐ-
 μίας τῶ
 γραπῶ-
 τος,

παρὰ
 τῶ

A At si furtim adimat, ac rapiat ipsorum res,
 nō iuste ager? Omnino, ait. At ego primum
 arbitrabar hæc te, quantum ad amicos ad-
 tineat, solummodo interrogare. Quæcum-
 que igitur ad iniusticiam retuleramus, ea
 sunt omnia ad iusticiam quoque referen-
 da? Sic videtur, ait. Vis igitur, his ita positis,
 iterū definiamus, aduersus hostes quidem
 iustum esse facere quædā huiusmodi; sed
 iniustum, aduersus amicos, omninoque
 erga hos quam simplicissimos esse oportere?
 Volo, inquit Euthydemus. Quid igitur?
 B subiecit Socrates, si quis imperator deie-
 ctis animis esse copias suas videat, & con-
 fecto mendacio dicat aduentare socios, at-
 que hoc mendacio militibus animi deie-
 ctionem adimat, quanā ex parte fraudem
 hanc collocabimus? Videtur mihi ad iusti-
 ciā, inquit, referenda. Si quis autem filium
 suum indigentem vsu pharmacorum, &
 pharmacum respicientem, ita deceperit, vt
 pharmacum ei det loco cibi, eoque vsus
 mendacio, valetudini eum restituat; hæc i-
 tem fraus vbi erit collocanda? Videtur, in-
 quit, ea quoque mihi eodem referenda.
 C Quid autem, si quis amicum habeat, qui
 magno sit in mærore, metuens ne manus
 ille sibi adferat, suffuretur aut eripiat gla-
 dium, vel quid eiusmodi, vtro id quoque
 loco ponendum? Nimirum ad iusticiam,
 inquit. Ergo tu dicis, ait, non debere nos
 etiā erga amicos in omnibus nosmet sim-
 plices exhibere. Non profecto, ait: immo
 quæ dixi retracto, si quidem licet. Atqui,
 subiecit Socrates, multo magis hoc licere
 debet, quam non recte aliquid cōstituere.
 Ceterum ex iis, qui amicos nocēdi caussa
 decipiunt, vt ne id quidem haud confide-
 ratum relinquamus, vter iniustior est, qui
 volens hoc, an qui facit inuitus? Ego verō,
 mi Socrates, non amplius eis fidem habeo,
 quæ respondeo. Nam quæ diximus ante-
 hac omnia nunc aliter se habere mihi vi-
 dentur, quam ego tūm putarem. Sed tamē
 dictum sane a me esto, qui volens fallat, il-
 lo iniustiore esse, qui fallat nolens. Num
 vero tibi, quod iustum est, disci posse, atq;
 etiam esse scientia quædam iusti videtur,
 quemadmodum est litterarum? Mihi qui-
 dem, ait. Vtrum vero magis esse litteratum
 iudicas, eumne qui volens non recte scri-
 bat & legat, an qui nolens? Qui volens sci-
 licet. Nam poterit is, vbi volet, etiam recte
 vtrumque facere. Qui ergo volens non re-
 cte scribit, litteratus scilicet erit; qui vero
 nolēs, illiteratus? Cur non? Vtrum vero is,

qui volens mentitur ac decipit, quæ iusta sunt nouit, an qui nolens? Nimirū is, qui volens.

ἐν ποτερονταχὺς ἢ βραδὺς, καὶ πᾶλλα τὰ παρὸς
 τὸ ἴππου χρεῖαν ἔπι τὴ δά τε καὶ ἀνεπιτή-
 δειά ὅπως ἔχῃ, ἕτως ἑαυτὸν ἔπισκεψάμενος,
 ὁποῖός ἐστι παρὸς τὴν ἀνδραπένην χρεῖαν, ἐ-
 γνωκε τὴν αὐτῆς δυνάμιν; ἕτως ἔμοιγε δοκεῖ,
 ἔφη, ὁ μὴ εἰδὼς τὴν ἑαυτοῦ δυνάμιν ἀγροῦν ἑ-
 αυτὸν, ἐκεῖνο ὃ ἔφανερὸν, ἔφη, ὅτι Διὰ μὲν ὃ
 εἰδέναι ἑαυτὸς πλεῖστα ἀγαθὰ πάροισιν οἱ ἀν-
 δραποι, Διὰ δὲ ὃ ἐψέδαται ἑαυτῷ, πλεῖ-
 στα κακὰ; οἱ μὲν γὰρ εἰδότες ἑαυτὸς, τὰ τε ἔπι-
 τήδεα ἑαυτοῖς ἴσασιν; καὶ Διὰ γινώσκουσιν ἄ-
 τε δύνανται, καὶ ἂ μὴ καὶ ἂ μὴ ἔπισανται,
 παρὰ τὸντες, πορίζονται τε ὧν δέονται, καὶ ὃ
 παρὰ τὸντες ὧν ὃ μὴ ἔπισανται ἀπεχόμενοι,
 αἰαμῶρητοι γίνονται, καὶ εὐφρόνησι ὃ κα-
 κῶς παρὰ τὸν. Διὰ τὸ τοῦ καὶ τὸς ἄλλους ἀν-
 δραποις δυνάμενοι δοκιμάζειν, καὶ εὐφρο-
 νῶν χρεῖαν τὰ τε ἀγαθὰ πορίζονται, καὶ τὰ
 κακὰ φυλάττονται. οἱ δὲ μὴ εἰδότες, ἀλλὰ διε-
 λυσμένοι τὸ ἑαυτοῦ δυνάμεως, παρὸς τὸ τὸς
 ἀγροῦν ἀνδραποις καὶ πᾶλλα ἀνδραπένητα παρὰ
 γμάρα ὁμοίως εὐφρόνηται, καὶ ἕτε ὧν δέονται ἴ-
 σασιν, ἕτε ὃ, π παρὰ τὸντες, ἕτε οἷς χρεῖανται,
 ἀλλὰ πύτων τέτων Διὰ μὲν τὰ νόμους, τῷ τε
 ἀγαθῶν ἀποτυχεῖν, καὶ τοῖς κακοῖς παρ-
 πίσει. καὶ οἱ μὲν εἰδότες ὃ, π ποιούσιν, ἔπι-
 τυχεῖν ὧν παρὰ τὸντες, ὃ δόξοι τε καὶ
 τίμοι γίνονται, καὶ οἷτε ὁμοιοῖ τούτοις ἡδέως
 χρεῖανται, οἷτε ἀποτυχεῖν τῷ παρὰ τὸντες
 ἔπιθυμοῖσι τῶν παρὰ τὸντες, καὶ εὐφρο-
 νῶν χρεῖαν τὰ τε ἑαυτοῦ τέτοις, καὶ εὐφρο-
 νῶν ἀγαθῶν ἐν τέτοις ἔχουσι καὶ εὐφρο-
 νῶν τὰ πύτων μάλιστα τέτοις ἀγαπῶσιν. οἱ
 δὲ μὴ εἰδότες ἂ ποιῶσι, κακῶς ὃ ἀερόμενοι, καὶ
 οἷς ἀνδραπένητα ἀποτυχεῖν, οὐ μόνον
 ἐν αὐτοῖς τέτοις ζημιουῦνται τε καὶ χρεῖανται,
 ἀλλὰ καὶ ἀδοξοῖσι Διὰ τῶν τε, καὶ καταγέλαστοι
 γίνονται, καὶ κατὰ φρονέμενοι καὶ ἀπμαζόμε-
 νοι ζῶσιν. ὁρᾷς δὲ καὶ τῶν πόλεων ὅτι ὅσα
 ἐὰν ἀγροῦσασιν τὴν ἑαυτοῦ δυνάμιν κρείτ-
 τοσι πολεμήσωσιν, αἱ μὲν ἀνάστατοι γίνονται, E
 αἱ δὲ εὐφρονητῶν δούλαι. καὶ ὁ Εὐθύδημος
 ὡς πύτων μοι δοκεῖ, ὃ Σωκράτης, ἔφη, παρὸς
 πολλοῦ ποιητέον εἶ) ὃ ἑαυτὸν γινώσκων, οὕτως ἴδι ὁπόθεν δὲ χρεῖαν εὐφρονητῶν ἑαυ-
 τὸν, τὸ τοῦ παρὸς σε ἀποβλέπω εἰ μοι ἐτελήσας ἀνδραπένητα. ὁρᾷς, ἔφη ὁ Σωκράτης,
 τὰ μὲν ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ ὁποῖά ἐστι, πύτων που γινώσκων. ἢ δι, ἔφη εἰ γὰρ μὴ δὲ τῶν

A vtrum celer, an tardus, itemque in ceteris,
 quæ vel equo conueniunt, vel non conue-
 niunt, quomodo adfectus sit; ita & ipse cō-
 siderans semet, qualis sit ad vsum huma-
 num, vires suas nouit? Sane mihi videtur
 is, ait, qui vires suas non nouerit, seipsum
 non nosse. An verò non perspicuum est,
 inquit, ex eo, quod se nouerint, maxima
 homines bona percipere; quum a seipsis
 aberrando, mala plurima sentiant? Nam
 qui seipsum norunt, quæ sibi commoda sint,
 sciunt; & quæ vel possint, vel nequeant, di-
 gnoscunt: præterea iis agendis, quæ sciunt,
 comparant sibi necessaria, felicesque sunt:
 ab aliis autem abstinendo, quæ nesciunt,
 non delinquunt, & quo minus infelices
 sint, vitant. Itaque ceteros quoque morta-
 les quum explorare possint, etiam ex alio-
 rum vsum bona sibi comparant, & a malis si-
 bi cauent. Quotquot vero per ignorantiam
 falluntur in æstimatione viriū suarum, illi
 ad homines ceteros, resque humanas alias
 eodem modo adfecti sunt; nec quibus o-
 pus sibi sit, norunt; nec quid agāt, nec qui-
 bus vtantur: sed ab omnibus his aberran-
 tes, vt bonis frustrantur, sic in mala inci-
 dunt. Præterea qui, quum sciant, quid fa-
 ciant, actionum suarum finem consequū-
 tur; ij magnam & gloriā & honorem adi-
 piscuntur, vtunturque illis perlubēter alij,
 qui similes eis sunt; & qui frustrantur insti-
 tuto suo, cupiunt hos sibi consiliis subue-
 nire, sibi que præesse, ac spem suam in eis
 collocant, & propter hæc omnia maxime
 ipsos diligunt. Qui vero nesciunt, quæ a-
 gant, & eligunt male, posteaquam insti-
 tuto suo frustrantur, non ea dumtaxat ratio-
 ne damno quodam ac pœna multantur, sed
 etiam inglorij & ridiculi fiūt, & spreti, de-
 decoreque notati viuunt. Vides etiam ci-
 uitates, quotquot ignorantes vires suas bel-
 lum aduersus potentiores suscipiunt, par-
 tim profus euerti, partim ex liberis in ser-
 uitudinem redigi. Tum Euthydemus: Velim
 scias, inquit, mi Socrates, verbū hoc. No-
 sce teipsum, profus magni mihi æstiman-
 dum videri. Verum vnde cognoscendi sui
 fit faciendum initium, an exponere mihi
 velis, id equidem oculis in te defixis ex-
 specto. Nosti tu omnino, inquit Socrates,
 qualia sint tum quæ bona, tum quæ mala
 sunt. Noui profecto ait. Vel ipsis enim

mancipiis vilior essem, si hæc ignorarem. Age vero, mihi quoque illa exponito. Id quidem difficile non est, inquit Euthydemus. Primo, ipsum recte valere, bonum esse arbitror: morbo autem laborare, malum. Deinde que horum utriusque causæ sunt, potus, cibi, studia, si qua rectam ad valetudinem pertinent, bona sunt: quæ vero ad ægrotationem, mala. Ergo, inquit Socrates, tum recte valere, tum ægrotare, quum quidem boni alicuius causæ sunt, bona fuerint scilicet: quum vero mali, mala. At quando, ait Euthydemus, recte quidem valere mali alicuius causæ esse possit, ægrotare vero boni? Tum profecto, inquit, quum ij, qui vel militiæ turpi, vel navigationi damnosæ, vel aliis plerisque; talibus interesse roboris integri causæ potuere, pereunt: alij vero, qui propter imbecillitatem absunt, incolumes euadunt. Vere dicis. Sed vides, inquit, etiam nonnullos ob robur utilibus interesse, quum alij propter imbecillitatem absint. Ergo hæc, ait, quum nonnumquam ex usu sint, nonnumquam nocent; non magis bona, quam mala sunt. Non profecto adparet, ait, secundum hanc quidem rationem. Sed tamen sapientia, mi Socrates, haud dubie bonum est. Nam quale tandem negotium non melius efficiat, si quis sapiens sit, quam si rudis? Quid vero? subiecit Socrates, non audisti Dædalum a Minoe propter sapientiam captum, seruitutem seruire coactum fuisse, tum patria, tum libertate orbatum: quumque aufergere cum filio conaretur, filium amisisse, ac ne ipsum quidem saluum elabi potuisse; sed ad barbaros delatum, rursus ibidem seruisse? Dicuntur illa sane, inquit. At Palamedis calamitates non audisti? Hunc enim prædicant omnes ob sapientiam, Ulyssis inuidia, periisse. Id etiam fertur, ait. Quot ite alios existimas, inquit, ob sapientiam abreptos ad regem Persicum esse, atque istic seruire? Videtur mi Socrates, ait, felicitas bonum esse, de quo minime dubitari possit. Nisi quis, inquit, mi Euthydemus, de dubiis eam bonis componat. Quid autem, subiecit ille, dubium esse possit inter illa, quæ ad felicitatem pertinent? Nihil, inquit, modo non addamus ei pulchritudinem formæ, vel robur, vel opes, vel gloriam, vel quid aliud eiusmodi. At vero, ait, hæc addemus ei profecto. Nam qui possit absque his beatus aliquis esse? Addamus illa sane, respondit Socrates, ob quæ

Dædalus a Minoe captus.

τα οἶδα, καὶ τῶν ἀνδραπόδων φαιλότερος αὐτῶν εἶμαι. ἴθι δὴ, ἔφη, καὶ ἐμοὶ ἐξηγήσαι αὐτά· ἀλλ' οὐ χαλεπὸν, ἔφη. πρῶτον μὲν γὰρ τὰ αὐτῶν τὸ ὑγιαίνειν ἀγαθὸν εἶναι νομίζω, τὸ δὲ νοσεῖν, κακόν. ἔπειτα τὰ αἴτια ἑκατέρου αὐτῶν, καὶ ποτὰ, καὶ βρωτὰ, καὶ ὄπιθηδύματα, τὰ μὲν πρὸς τὸ ὑγιαίνειν φέροντα, ἀγαθὰ, τὰ δὲ πρὸς τὸ νοσεῖν, κακά. οὐκοῦν, ἔφη, καὶ τὸ ὑγιαίνειν καὶ τὸ νοσεῖν, ὅταν μὲν ἀγαθὸν πῶς αἴτια γίγηται, ἀγαθὰ αὐτῶν ὅταν δὲ κακόν, καὶ καὶ ποτὲ δὲ αὐτῶν, ἔφη, τὸ μὲν ὑγιαίνειν κακὸν αἴτιον γίγεται, τὸ δὲ νοσεῖν, ἀγαθόν; ὅταν μὲν δὲ, ἔφη, στρατίας τε ἀγροῦ, καὶ ναυπλίας βλαβεροῦς, καὶ ἄλλων πολλῶν τοιούτων οἱ μὲν ἀφ' ῥώμῃ μεταχρόντες ἀπόλωνται, οἱ δὲ δὲ ἀσθένειαν ἀπολέφθεντες σωθῶσιν. ἀληθῆ λέγεις. ἀλλ' ὅρα, ἔφη, ὅτι καὶ τῶν ὠφελίμων οἱ μὲν ἀφ' ῥώμῃ μετέχουσιν, οἱ δὲ δὲ ἀσθένειαν ἀπολείπονται. ταῦτα οὖν, ἔφη, ποτὲ μὲν ὠφελιώτα, ποτὲ δὲ βλάπτοντα, οὐ μᾶλλον ἀγαθὰ, ἢ κακὰ ὄντι. ὁ δὲ ἐν μαθῆναι φάμεται, κατὰ γὰρ τῶν τὸν λόγον. ἀλλ' ἢ γὰρ σοφία, ὧς ὠκράτες, αἰαμφισοπήτως ἀγαθὸν ὄντι. ποῖον γὰρ αἴ τις πρῶτον εὐβέλπιδον πρῶτον σοφὸς ὢν, ἢ ἀμείβεις; τί δὲ; τὸν δαίδαλον, ἔφη, ὅτι ἀκήκτας, ὅτι ληφθεὶς ὑπὸ Μίνῳ ἀφ' ἑαυτοῦ σοφίαν, ὑπὸ ἀγκύρῃ ἐκείνῳ δουλεύειν, καὶ τῆς πατρὸς ἀμείβειν, καὶ τῆς ἐλευθερίας ἐστερηθῆναι, καὶ ὄπιθηδύμα ἀποδιδράσκον μὲν τῷ ἴσῳ, τὸν τε παῖδα ἀπώλεσε, καὶ αὐτὸς οὐκ ἠδυνήθη σωθῆναι, ἀλλ' ἀπειρεσίαι εἰς τὰς βαρβάρους, πάλιν ἐκεῖ ἐδούλωσε; λέγεται μὲν δὲ, ἔφη, ταῦτα. τὰ δὲ Παλαμήδους οὐκ ἀκήκτας πάθῃ; τῶν γὰρ δὴ πρῶτες ὑμνοῦσιν, ὡς ἀφ' ἑαυτοῦ σοφίαν φησὶν ἔχειν ὑπὸ τῷ Ὀδυσσεύει ἀπώλετο. λέγεις; καὶ ταῦτα, ἔφη, ἄλλοι δὲ πόσις οἷς δὲ σοφίαν αἰαμφίσοις πρὸς βασιλέα γερμέναι, καὶ ἐκείνου δουλεύειν; κινδυνεύει, ἔφη, ὧς ὠκράτες, ἀμείβειν φιλολόγων ἀγαθὸν εἶναι τὸ διδάσκειν. εἴγε μή τις αὐτῶν, ἔφη, ὧς Εὐθύδημος, ἐξ ἀμφιλόγων ἀγαθὰν στυπείη. τί δὲ αὐτῶν, ἔφη, τῶν διδασκονικῶν ἀμφιλόγων εἶναι; ὁ δὲ ἐν, ἔφη, εἴγε μὴ πρὸς θεοῖς αὐτῶν κέλλος, ἢ ἰχμὺς, ἢ πλῆθον, ἢ δόξα, ἢ καὶ τι ἄλλο τῶν τοιούτων. ἀλλὰ μὲν δὲ αὐτῶν πολλὰ

σοφίας

ὧν πολλὰ

ων πολλὰ καὶ χαλεπὰ συμβαίνει τοῖς ἀνθρώποις. πολλοὶ μὲν γὰρ διὰ τὸ κάλλος ἑω-
 τῶν ἐπι τοῖς ὤμοις τῶν ἀκεκμημένων ἀρε-
 φθέρονται, πολλοὶ δὲ διὰ τὴν ἰσχυρὰ μείζο-
 σιν ἔργων ἐπιχρησῶντες οὐ μικροῖς κακίαις
 ἐπιπίπτουσι, πολλοὶ δὲ διὰ τὸν πλοῦτον
 ἀφ' ἑαυτοῦ ἀφροσύνην τε καὶ ἐπιβουλοῦσιν
 ἀπολλύονται, πολλοὶ δὲ διὰ δόξαν καὶ πολι-
 τικῶν δυνάμιν, μεγάλα κακὰ πεπόνθη-
 σιν. Ἄλλὰ μὲν, ἔφη, εἴγε μηδὲ τὸ δίδαμο-
 νην ἐπαγαγὼν ὀρθῶς λέγω, ὁμολογῶ μηδὲ ὅτι
 παρὰ τὰς θεοὺς ἀρετὰς ἔχοντες εἰδέναι. Ἄλλὰ
 ταῦτα μὲν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἴσως διὰ τὸ
 σφόδρα πιστῶν εἰδέναι, οὐδὲ ἔσκεψαι. ἐπεὶ
 δὲ πόλεως δημοκρατουμένης ἀρετὰς ἀρετὴν
 ἀρετὰς ἀρετὰς, δὴλον ὅτι δημοκρατίαν γε οἶδα
 τί ἐστίν. πρῶτος δὲ ἡκουσας, ἔφη. δοκῶ οὖν σοι δυ-
 νατὸν εἶναι δημοκρατίαν εἰδέναι, μὴ εἰδὸτα δὴ-
 μων; μὰ δὲ ὅσον ἔμοιγε. καὶ τί νομίζεις δῆμον
 εἶναι; τοῖς πένησιν τῶν πολιτῶν ἔγωγε. καὶ τὰς
 πένησιν ἀρετὰς οἶδα; πῶς γὰρ οὐ; ἀρ' οὖν καὶ
 τὰς πλοιοῖσι οἶδα; τὸ δὲν δὲ ἦπλον, ἢ καὶ
 τὰς πένησιν, τοῖσι δὲ πένησιν, καὶ τοῖσι πλο-
 οῖσι καλῶς; τὰς μὲν οἶμαι, μὴ ἰσχυρὰ ἔχοντες
 εἰς ἀδελφείαν, πένησιν τὰς δὲ πλείω τῶν ἰσχυ-
 ρῶν, πλοιοῖσι κατὰ μέμαθ' ἔχοντες, ὅτι τοῖσι
 μὲν πρῶτον ὀλίγα ἔχουσι ἢ μόνον ἀρετὰς ταῦτα,
 ἄλλὰ καὶ ἀρετὰς ποιοῦνται ἀπὸ αὐτῶν, τοῖσι δὲ
 πρῶτον πολλὰ οὐχ ἰσχυρὰ ἐστὶ καὶ ἡ δὲ, ἔφη ὁ
 Εὐθύδημος. ὀρθῶς γὰρ με ἀναμνηστικῶς οἶ-
 दा γὰρ καὶ τυράννοις πινὰς, οἳ δὲ εἰδέναι ὡς ἀρ' οἱ
 ἀπορώτασι ἀναγκάζονται ἀδικεῖν. ὁμοῦν,
 ἔφη ὁ Σωκράτης, εἴγε ταῦτα οὕτως ἔχῃ,
 τὰς μὲν τυράννοις εἰς τὸν δῆμον θύσσουσι,
 τὰς δὲ ὀλίγα κεκτημένους, εἰς οἰκονομικῶν
 ὄντων, εἰς τὰς πλοιοῖσι, καὶ ὁ Εὐθύδημος ἔ-
 φη. ἀναγκάζει με καὶ ταῦτα ὁμολογεῖν δηλονότι
 ἢ ἐμὴ φωνή, καὶ φρονίως μὴ κέραιον ἢ
 μοι, σιγῶν κινδυνεύω γὰρ ἀπλῶς εἰδέναι
 καὶ πρῶτον ἀθύμους ἔχον ἀπῆλθε, καὶ καλὰ φρο-
 νήσας ἔαυτον, καὶ νομίσας τὰς ὄντι ἀνδράποδον
 εἶναι. πολλοὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἀρετῶν ὑ-
 πό Σωκράτους ὁκέτι αὐτὰς ἀρετῆσαν, οἳ
 καὶ βλακωτέρους ἐνόμιζεν. ὁ δὲ Εὐθύδημος
 ἔπειτα ἔλαβεν ὅτι αὐτὸς ἄλλως ἀπὸ ἀξιόλογος
 ἡρέατο, εἰ μὴ ὅτι μάλιστα Σωκράτης σωεῖν.

A multa, eaque grauia hominibus accidunt: Multi enim violantur ob venustatem for-
 mae ab iis, qui erga elegantes amore inci-
 tantur: multi propter robur suum maiora
 quaedam adgressi opera, non exiguas in ca-
 lamitates incidunt: multi propter opes e-
 molliiti deliciis, ac insidiis periti, pereunt:
 multi ob gloriam potentiamque in repu-
 blica, magna sunt mala perpeffi. Enimue-
 ro, ait Euthydemus, si nec felicitatem i-
 psam laudans, recte dico: fateor me ne id
 quidem, quod precibus petendum a Diis
 fit, nosse. Fortasse tu haec, subiecit Socra-
 tes, ne considerasti quidem propterea,
 quod omnino scire te illa crederes. Quia
 vero te paras, ut ciuitati, quae dominationi
 populari subiecta est, praesidis: haud dubie
 quid imperium populare sit, nosti. Omni-
 no, ait. Ergone putas scire te, quid populi
 fit dominatus, si nescias, quid populus sit?
 Minime, inquit. Et quid putas esse popu-
 lum? Equidem hoc nomine ciues paupe-
 res accipio. Et pauperes igitur nosti? Cur
 non? Ergo etiam nosti diuites? Nihilomi-
 nus, quam pauperes. Quales autem pau-
 peres, & quales adpellas diuites? Paupe-
 res, inquit, arbitrator esse, quibus non sup-
 petit sumtus, quem facere necesse est: at
 quibus etiam plus, quam satis sit, suppetit,
 eos adpello diuites. Ergone vnumquam a-
 nimaduertisti, nonnullis qui admodum
 pauca possident, non solum ea ipsa suffice-
 re, sed alia quoque de his adquirere: quum
 aliis etiam admodum multa non sufficiat?
 Ita est profecto, ait Euthydemus. Nam re-
 cte me mones. Etenim quosdam tyrannos
 quoque noui, qui ob inopiam perinde, ac
 maxime egeni, aliis iniuriam inferre co-
 guntur. Ergo si haec, inquit Socrates, ita se
 habent, tyrannos ad populum; alios, qui
 pauca possident, si quidem rei familiaris
 administrandae periti fuerint, inter opu-
 lentos referemus. Etiam id fateri me, ait
 Euthydemus, stupiditas mea cogit: adeo-
 que iam cogito, optimumne fuerit, me si-
 lere. Nam simpliciter metuo, ne nihil sci-
 am. Itaque vehemente cum animi dolore
 discessit, quum quidem & contemneret
 seipsum, & reabsse mancipium esse crede-
 ret. Ac multi quidem hoc modo habita
 Socrate, non amplius eum conueniebant,
 quos etiam stolidiores esse putabat: ve-
 rum Euthydemus non alia se ratione ho-
 minem frugi posse fieri arbitrabatur, qua
 si cum Socrate frequentissime versaretur.

εἰδέναι

neque amplius ab ipso poterat abesse, nisi quid rei necessaria impediret. Quinetiam quaedam ipsius instituta imitabatur. Itaque Socrates, qui sic adfectum esse animadverteret, minime ipsum perturbabat: sed quam simplicissime & clarissime exponebat, quae putabat eum scire debere, & quibus operam dari ducebat esse optimum. Non ille quidem in hoc studiose incumbere, ut familiares suos dicendi, agendi, ingeniose machinandi aliquid peritos efficeret: sed prius existimabat oportere moderationem ipsis indi. Nam quibus ita facultas haec adesset, ut interim modestiam negligere; eos & iniustiores, & ad nocendum magis instructos esse arbitrabatur. Primum autem enitebatur familiares suos tales efficere, qui erga Deos modeste se gererent. Et alij quidem, quum aliis ipsius ad amicos sermonibus interessent, eos exposuerunt: ego vero aderam, quum ad Euthydemum huiusmodi quaedam disserteret. Dic mihi mi Euthydeme, ait, cogitare ne tibi aliquando subit, quam diligenter Dij parauerint ea, quibus homines indigent? Minime profecto, inquit Euthydemus. At nosti, ait, primum nos lucis egere, quam Dij nobis suppeditat? Noui, inquit, atque hanc nisi haberemus, oculos sane quod adtinet, caecis essemus similes. Nihilominus quietis causa, qua egemus, noctem nobis largiuntur, longe commodissimum quiescendi tempus. Hoc etiam, inquit, omnino gratiarum actionem meretur. Quia vero sol lucidus est, ac nobis horas diei, aliaque clare demonstrat, nox autem propter tenebras est obscurior: astrorum lucem noctu protulerunt, quae noctis horas nobis indicarent; quo fit, ut multatum, quae necesse sit, perficiamus. Ita est, inquit. Enimvero luna non solum noctis, sed etiam mensis partes nobis patefacit. Omnino, ait. Quid autem? quum nutrimento egeamus, quod illud e terra nobis producant, & ad hoc anni tempora convenientia tribuant, quae nobis non modo magna copia necessaria praeparant, sed ea quoque, de quibus delectatione capimus? Etiam haec, inquit, magnae sunt deorum erga homines benignitatis & clementiae. Quod item nobis aqua largiantur, rem adeo pretiosam, ut & producat & augeat una cum terra & cum anni temporibus omnia, quae nobis vsui sunt, simulque nos etiam alat, ac nutrimentis nostris omnibus admista faciat, ut & confici ea facilius possint, & vsui nostro magis sint accommodata, & suauiora?

De proni-
dentia di-
uina.

καὶ οὐκ ἀπελείπετο ἐπὶ αὐτῷ, εἰ μὴ τι αἰαγκῶνον εἶη. ἐνία ἴ καὶ ἐμιμείπο, ὡν ἐκεῖνος ἐπέτηδόνεν. ὁ δὲ ὡς ἔγνω αὐτὸν οὕτως ἔχρητα, ἥκιστα μὲν διετάραχεν, ἀπλούστατα δὲ καὶ σαφέστατα δὲ ἐξηγεῖτο ἅ τε εὐνομιζέον εἰδέναι δεῖν, καὶ ἐπιτηδόνην ἴκρεσθαι εἶη. ὁ μὲν οὖν * δε-
κράτησιν
* λέκπ-
κοῖ
οδαί τὸς σιωόντας οὐκ ἔσπευδεν, ἀλλὰ παρ-
τερον βούτων ἄπο χρεῖων σωφροσύνην αὐ-
τοῖς εἰσηγάδα. τὸς γὰρ αὐτῷ τῷ σωφροσύνῃ
ταῦτα διωαμύροις, ἀδικωτέροις τε καὶ διωα-
τωτέροις καχυργεῖν εὐνομιζέον εἶη. παρῶτον
μὲν δὲ παρὶ θεοῖς ἐπειρεῖτο σωφρονας ποιεῖν
τὸς σιωόντας. ἄλλοι μὲν οὖν αὐτῷ παρὸς δὲ
λοῖς ἔταος ὀμιλοῦντι παρὰ γρόμιοι διηγέ-
το ἔγώ, ὅτε παρὸς Εὐθύδημον ποιάδε διελέ-
γετο, παρὰ γρόμιον. εἶπε μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδη-
με, ἦ δὴ ποτέ σοι ἐπήληθεν εὐθυμηθῆναι, ὡς
ἐπιμελῶς οἱ θεοὶ ὧν οἱ δὲ θεοποι δεοίται κα-
πισκιδάκασιν; καὶ ὅς μὰ τὸ δὲ, ἔφη, οὐκ ἐμοι-
C γε. ἀλλ' οἶδά γ', ἔφη, ὅτι παρῶτον μὲν φωτὸς
δεόμδα, ὅ ἡμῖν οἱ θεοὶ παρέχουσι; ἢ δὲ, ἔφη,
ὅ γ' εἰ μὴ εἴχομεν, ὁμοῖοι τοῖς τυφλοῖς ἀνῆμεν,
εἰεκά γε τῷ ἡμετέρῳ ὀφθαλμῷ. ἀλλὰ μὲν
καὶ αἰαπαύσεως γε δεομύροις ἡμῖν ὑκτα παρ-
έχουσι. καλλίστην αἰαπαυθῆριον. πόρῳ δὲ, ἔφη,
καὶ τῷτο γάριος ἄξιον. οὐκοῦν καὶ ἐπὶ ὁ μὲν
ἡλιος φαίηνος ὧν τὰς τε ὥρας τῆ ἡμέρας ἡμῖν,
καὶ τὰλλα πόρῳτα σαφινί, ἢ ἴνῳξ, ἀφ' ὅ
σχιθῆν εἶη, ἀσαφές εἶναι, ἀφρα οἱ τῆ νυ-
κτὶ τὰ εἴφηναι, ἢ ἡμῖν τὰς ὥρας τῆ νυκτὸς ἐμ-
D φαί, καὶ εἴτε τῷτο πολλὰ ὧν δεόμδα παρὰ τ-
πορῳ. ἐστὶ ταῦτα, ἔφη. ἀλλὰ μὲν ἢ γε σελίῳν
ἔ μόνον τῆ νυκτὸς, ἀλλὰ καὶ τῷ μινῶς τὰ μέρη
Φανερά ἡμῖν ποιῶ. πόρῳ μὲν ἔν, ἔφη. ὁ δὲ, ἐπεὶ
ἔσφης δεόμδα, ταῦτην ἡμῖν ἐκ τῆ γῆς αἰαδι-
δόναι, καὶ ὥρας εὐμοθῆσας παρὸς τῷτο παρ-
χῆν, αἰ ἡμῖν ἔ μόνον ὧν δεόμδα πολλὰ καὶ πόρ-
ποῖα παρὰ σκιδάξουσι, ἀλλὰ καὶ οἷς διφρα-
νόμδα; πόρῳ, ἔφη, καὶ ταῦτα φιλαί, δεσπα.
E ὁ δὲ καὶ ὕδωρ ἡμῖν παρέχῃ ὕτω πολλὸν
ἄξιον, ὡς ἐκ τῆ καὶ φυτῶν τε καὶ σιωαύξῃ
τῆ γῆ καὶ τῶν ὥρας πόρῳτα τὰ χρεῖσιμα ἡμῖν,
σιωβέφῃν δὲ καὶ ἀδύεις ἡμῶς, καὶ μινῶμιον
πᾶσι τοῖς βέφοισιν ἡμῶς, ἀνεπεργαστότερο
τε, καὶ ὠφελιμώτερο, καὶ ἠδύω ποιεῖν αὐτοῖς
καὶ ἐπὶ

πρὸς ψυχῆς, εἰδὲ πὶ κ' ἀνδραγαθῶν, ὅτι
 θεοῦ μετέχῃ. ὅτι μὲν γὰρ βασιλεύει ἐν ἡμῖν,
 φανερόν ἐστι αὐτῆς. ἀλλὰ καὶ κατὰ
 οὐκ ἀποφραδίζῃ τῶν ἀνομιῶν, ἀλλ'
 ἐκ τῶν γινόμενων πᾶσι δυνάμει αὐτῆς κα-
 ταμαρτυροῦντα, ἡμᾶν ἔδαμονίον. ἐγὼ μὲν, ὡς
 Σώκρατες, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, ὅτι μὲν ἔδῃ με-
 χρὸν ἀμύνησθαι ἔδαμονίον, σαφῶς οἶδα ἐκείνο ὅτι
 ἀθύμῳ, ὅτι μοι δοκεῖ τῶν ἑσθίων ἀεργασίας
 εἶδ' αἰεὶ ποιεῖ ἀνδραγαθῶν ἀξίως χάριτον ἀ-
 μείβεσθαι. ἀλλὰ μὴ ἔτι ἀθύμῳ, ἔφη, ὡς Εὐθύ-
 δημε. ὁρᾷς γὰρ, ὅτι ὁ ἐν Δελφοῖς θεός, ὅταν τις
 αὐτὸν ἐρωτᾷ, πῶς αὐτοῖς θεοῖς χρῆσθαι, ἀ-
 ποκρίνεται, Νόμον πόλεως. νόμος δὲ δήπερ πᾶσι
 τῶν ἀνθρώπων, καὶ δυνάμει ἑσθίων θεῶν ἀρέσκει.
 πῶς οὖν ἄν τις καλλίον καὶ βίσι βέτερον πρᾶξῃ
 θεῶν, ἢ ὡς ἀλλοὶ κελεύουσιν, ἔτω ποιῶν; ἀλλὰ
 καὶ τὸ μὲν δυνάμει μὴδὲν ὑφίσταται. ὅταν
 γὰρ τις ἔτι ποιῇ, φανερόν ἐστι πᾶσι τότε ἔπι-
 μύθῳ θεῶν, καὶ μὴδὲν ἐλλείποντα καὶ δυνά-
 μει πρᾶξι θεῶν, ἀλλὰ καὶ ἐλπίσιν τὰ μέ-
 γιστα ἀγαθὰ. ἔτι γὰρ παρ' ἀνθρώπων ἂν τις μείζω
 ἐλπίσιν σωφρονοῖ, ἢ ὡς τῶν τῶν μέγιστα
 ὠφελῶν δυνάμει, οὐδὲ δὴ δῆλως μάλλον, ἢ
 εἰ τῶν ἀνθρώπων. ἀλλὰ καὶ πῶς ἄν μάλλον,
 ἢ εἰ ὡς μάλα περὶ αὐτοῖς, τοιαῦτα μὲν τοῖς
 λέγων τε, καὶ αὐτοῖς ποιῶν, βίσι βέτερον τε καὶ
 σωφρονετέρον τοῖς σωφρονοῦσιν παρεσκεύαζεν.
 ἀλλὰ μὲν καὶ περὶ τῶν δικαστῶν οὐκ ἀπεκρύ-
 πτετο ὡς εἶχε νόμον, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ τὰ ἀπε-
 δείκνυτο, ἰδίᾳ τε πασι νομίμως τε καὶ ὠφελί-
 μως χρῶμενος καὶ κατὰ τὸν νόμον, ὅτι οἱ νόμοι
 σωφρονοῦσιν πρᾶξι, καὶ τὸν πόλιν καὶ ἐπὶ
 στρατείᾳ οὕτως, ὡς ἔστι ἀγαθὸς εἶναι ὡς
 τῶν ἀλλῶν ἀπὸ τῶν. καὶ ὅτι ἐπὶ ταῖς ἐκκλη-
 σίαις ὅτις ἀπὸ τῶν νόμων, οὐκ ἐπέβη τῶν
 δήμων ὡς τῶν νόμοις ψηφίσασθαι, ἀλλὰ σὺν
 τοῖς νόμοις ἡσυχῶς ποιῶν ὁρμῆ τῶν δήμων,
 ὡς οὐκ ἀνομιῶν δήμων ὡς τῶν ἀνδραγαθῶν ὑπο-
 μνήσθαι, καὶ ὅτι οἱ τεύχοντα σωφρονοῦσιν αὐτῶν
 ὡς τῶν νόμοις, πᾶσι ἐπέβη τοῖς γὰρ νέοις
 ἀπαρτῶν ἀπὸ τῶν μὴ ἀγαθῶν, καὶ σωφρο-
 νῶν ἀπὸ τῶν ἐκείνων, καὶ ἀλλοῖς τοῖς τῶν πολιτῶν,
 ἀγαθῶν πᾶσι ὅτι τῶν νόμων, οὐκ ἐπέβη
 ἀλλὰ ὡς τῶν νόμοις αὐτῶν σωφρονοῦσιν.
 καὶ ὅτι πᾶσι ἀπὸ Μελίτου χρῶμενος ἔφαθ' ἐγώ,

manarū aliud animus, hominis certe quid-
 dam cum natura diuina commune habet.
 Patet enim hūc in nobis imperare, quam-
 quam non cernatur. Quæ considerantem
 te nequaquā ea, quæ cerni nequeunt, con-
 temnere decet: sed de iis, quæ accidunt,
 eorum potestate animaduersa, numen ip-
 sūm honore prosequi. Scio equidem me,
 ait Euthydemus, ne minima quidē in par-
 te numen, mi Socrates, neglecturum. Ve-
 rum id mihi molestū est, quod nemo mihi
 hominum beneficia diuina gratis repen-
 dere meritis videatur. Tibi verō mi Eu-
 thydeme, ait, molestum hoc ne sit. Vides
 etenim Delphicum Deum interrogatum,
 quo pacto quis gratificari Diis possit, re-
 spondere: ex ciuitatis instituto ac more. Est
 autem institutum hoc vbiq̄ue, vt pro fa-
 cultatibus Dij sacrificiis placentur. Qui er-
 go possit aliquis rectius & religiosius De-
 os honore adficere, quam si ita agat, vt ipsi
 met iubent? Sed tamen de facultatibus mi-
 nime aliquid remittere oportet. Nā quum
 aliquis hoc facit, non se Deos honore pro-
 sequi declarat. Itaq; nihil intermittentem
 adficere Deos honore pro viribus oportet,
 & confidenter bonā maxima sperare. Nemo
 enim mentis compos ab aliis maiora sperare
 potest, quam ab iis, qui plurimum prodesse
 possunt: nec alia potius ratione, quam si eis
 placeat. Et quo pacto magis placere possit,
 quā si maxime ipsis obtemperet? Hæc tum
 dicens, tum ipse faciens, & religiosiores &
 modestiores reddebat familiares suos. Ne
 de iusticia quidem sententiam animi sui
 occultabat, sed eam re ipsa declarabat, quū
 priuatim ac publice degra omnes ex legum
 præscripto & vtiliter sese gereret, ac
 magistratibus in iis, quæ lex mandat, adeo
 tum domi tum militiæ pareret: vt supra
 ciues ceteros eum se recte atque ordine
 gerere, palam esset. Quinetiam quo tempore
 præfēs comitorum factus est, non permisit
 plebi, vt præter leges suffragiis sententias
 ferret: sed cum legibus tanto impetui
 plebis aduersatus est, quem non puto vllum
 alium hominem toleraturum fuisse. Quoties
 etiam Trigintauiro contra leges aliquid
 ei præciperent, non obtemperabat. Nam
 quum edixissent, ne adiuuēnes differeret,
 ac mandassent tum ipsi, tum aliis quibus-
 dam ciuibus, vt quemdam adducerent,
 qui morte multandus esset: solus non
 paruit propterea, quod contra leges man-
 daretur. Quum itidem accusante Melito reus
 ageretur,

ἐπὶ δὲ
 κινῶν
 καὶ ποτὶ
 ἐν τῷ

quamquam aliis in more sit, apud tribuna-
 lia iudicium in gratiam multa dicere, adu-
 lari, rogare præter leges, quibus sane arti-
 bus multi multoties a iudicibus absoluuntur:
 Socrates nihil horum vsu receptorum
 apud tribunal præter leges facere voluit,
 sed tamen si facillime absolui potuisset, si
 vel modice horum aliquid fecisset, perstare
 tamen in legibus maluit, ac mori, quã præ-
 ter leges aliquid designando viuere. Atq;
 huiusmodi quædam ad alios sæpenumero
 dixit, & ipse memini eum aliquando de ius-
 titia quoq; differere ad Hippiam Eleum
 in hanc sententiam. Quippe quum longo ex
 interuallo Athenas venisset Hippias, forte
 Socrati aderat dicenti ad quosdam, mirum
 esse, quod si quis futorem aliquem, vel fa-
 brum, vel artificem ærarium, vel equitem
 docendum locare velit, non desint loca, ad
 quæ illo ire iusso, possit hoc impetrare: (a-
 iunt quidem aliqui, si equum ac bouem quis
 recte velit institui, omnia plena iis esse, qui
 hos docere velint) ac si quis vel ipse ius-
 ticiam discere cupiat, vel filium domesticum
 ue doceri, non esse, quo accedere possit, vt
 hoc consequatur. Quæ quum audiisset Hip-
 pias, tamquam irridens Socratem ait: Num
 adhuc tu, mi Socrates, illa ipsa dicis, quæ e-
 go de te iam olim audiui? Et Socrates: Im-
 mo quod hoc etiam grauius est, inquit, mi
 Hippia, nõ modo semper eadem dico; sed
 etiam de iisdem. Tu vero fortasse, quod
 doctrinæ magnã copiam habes, de iisdem
 numquã eadem dicis. Certe, inquit, sem-
 per aliquid noui proferre conor. Num &
 de iis, ait Socrates, quæ scis? verbi gratia, de
 litteris; si quis te roget, quot & quales sint
 litteræ vocabuli Socratis, antehac alia, iti-
 demque nunc alia dicere conaris? vel de
 numeris si qui rogent, an bis quinque sint
 decem, non eadem nunc, quæ & prius, re-
 spondes? De his, ait, mi Socrates, perinde
 ac tu quoque, semper eadem dico. Cete-
 rum de eo, quod iustum est, nunc me dice-
 re posse omnino arbitror, ad quæ neq; tu,
 neque quisquam alius respondere queat.
 Magnum profecto, ait, bonum reperisse te
 refers, si quidem iudices diuersa statuere
 desinent, & ciues de iis, quæ iusta sint, dis-
 ceptare, experiri iure, dissidere: denique
 ciuitates ipsæ discordes esse de iis, quæ æ-
 qua sint, bellâq; gerere desinēt. Atq; equi-
 de quo pacto discedere abs te possim prius
 dixerim, ei paύσσονται μη οίδικασαί δίχα
 δικαίων ἀντιλέγοντες τέ, καί ἀντιδικουῦτες, καί
 φασιαίζοντες, παύσσονται δέ αἱ πόλεις ἀφα-
 φερθῆναι πῶς τῶν δικαίων, καί πολεμοῦσθαι, καί
 ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδ' ὅπως αὐτὰ πόλεις φηίλωσθαι,
 πῶς τῶ

τῶν ἄλλων εἰωθότων ἐν τοῖς δικαστηρίοις πρὸς
 χάριν τε τοῖς δικασταῖς ἀγαλέγεσθαι, καί κη-
 λαθῆναι καὶ δεῖσθαι πρὸς τὸς νόμους, καὶ εἰ
 τὰ ποιῶντα πολλὰν πολλάκις ὑπὸ τῶν δι-
 καστῶν ἀφιεμῶν, οὐκ εἶνος οὐδὲν ἠθέλησε τῶν
 εἰωθότων ἐν τῶν δικαστηρίῳ πρὸς τὸς νόμους
 ποιῆσαι, ἀλλὰ ῥαδίως αὐτὰ ἀφεταῖς ὑπὸ τῶν
 δικαστῶν, εἰ καὶ μετρίως πλούτων ἐποίησε,
 παρεῖλετο μάλλον τοῖς νόμοις ἐμμένειν ἀπο-
 θανῆν, ἢ πρὸς ἀνομίῳ ζῆν. καὶ ἔλεγε δὲ οὕτω
 καὶ πρὸς ἄλλους [μὲν* πολλάκις, οἶδα δὲ πο-
 τε αὐτὸν καὶ πρὸς Ἰππίαν τὸν ἡλείον πῶς τῶ
 δικαίου τοῖα δὲ ἀγαλέγεσθαι. ἀπὸ χρόνου
 γὰρ ἀφικθῆναι ὁ Ἰππίας ἀθλίναζε, παρε-
 ῖλετο τῶν Σωκράτη λέγοντι πρὸς πῖνας, ὡς
 θαυμαστὸν εἶναι, [ὅ* εἰ μὲν τις βούλοιο σκυ-
 τία διδάσασθαι πῖνα, ἢ τέκτονα, ἢ χαλκία,
 ἢ ἰππία, μὴ ἀπορῆν ὅποι αὐτὸν πέμψας τούτου
 τύχῃ. (Φασὶ δὲ πῖνες καὶ ἰππῶν καὶ βοῶν τῶν
 βουλομένων δικαίους ποιῆσαι, πῆρτα με-
 σα εἶ) τῶν διδασκόντων) εἰαὶ δὲ τις βούλη-
 ται ἢ αὐτὸς μαθεῖν ὅ τι δικαίον, ἢ ἕν, ἢ οἰκέ-
 τιον διδάσασθαι, μὴ εἶ) ὅποι αὐτὸν ἐλθὼν, τύ-
 χῃ τούτου καὶ ὁ μὲν Ἰππίας ἀκρύσας τῶν
 πῖνας, ὡς πρὸς ὀπισκώπων αὐτὸν ἐπὶ γὰρ σὺ, ἐ-
 φη, ὦ Σωκράτες, οὐκ εἶνα τὰ αὐτὰ λέγεις,
 ἀ ἐγὼ παλαιὰ ποτε σου ἤκουσα; καὶ ὁ Σωκρά-
 τής ὁ δὲ γὰρ τούτου δεινότερον, ἐφη, ὦ Ἰπ-
 πία, οὐ μόνον αἰετὰ αὐτὰ λέγω, ἀλλὰ καὶ πε-
 ρεῖ τῶν αὐτῶν. σὺ δὲ ἴσως, ἀπὸ τῶν πολυμα-
 θῶν εἶ) πῶς αὐτῶν οὐδὲ ποτε τὰ αὐ-
 τὰ λέγεις. ἀμείλιχ, ἐφη, περὶ ἡμῶν καὶ ἄλλων πῖ-
 λέγειν αἰετὰ. πόπερον, ἐφη, καὶ πῶς ὡς ὀπί-
 στασαι; οἶ) πῶς γραμματῶν, εἰαὶ τις ἐρητῆσε,
 πόσα καὶ ποῖα Σωκράτους ὄσιν, ἀλλὰ μὲν
 πρὸς τῶν, ἀλλὰ δὲ νῦν πειρᾶ λέγειν; ἢ πῶς
 ἀεθμῶν τοῖς ἐρωτῶσιν, εἰ τὰ δὲ πέντε δέκα
 ὄσιν, οὐ τὰ αὐτὰ νῦν, ἀ καὶ πρὸς τῶν ἀποκρί-
 νη; πῶς μὲν τούτων, ἐφη, ὦ Σωκράτες, ὡς πρὸς
 σὺ καὶ ἐγὼ αἰετὰ αὐτὰ λέγω. πῶς μὲν τοῖς
 δικαίου πῶν οἶμα νῦν ἔχῃ εἰπεῖν, πρὸς ἀ-
 οὔτε σὺ, οὔτ' αὐτὸς ἄλλος οὐδὲ δὲ δὴ αὐτὸν εἰ-
 πεῖν. ἢ τίς ἦσαν, ἐφη, μέγα λέγεις ἀγαθὸν
 ψηφισθῆναι, παύσσονται δὲ οἱ πολῖται πῶς τῶ
 δικαίων ἀντιλέγοντες τέ, καὶ ἀντιδικουῦτες, καὶ
 φασιαίζοντες, παύσσονται δὲ αἱ πόλεις ἀφα-
 φερθῆναι πῶς τῶν δικαίων, καὶ πολεμοῦσθαι, καὶ
 ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδ' ὅπως αὐτὰ πόλεις φηίλωσθαι,
 πῶς τῶ

Hippia ac
 Socratis
 colloquiū.

† In Gra-
 co, si quis
 iustos effi-
 cere velit,
 hoc est, ad
 operas suas
 idoneos.

τῶν δ' αὖ τις βούλοιτο μάλλον φίλος εἶναι, ἢ ἂν
 τῶν ἠπὼν ἐχθρὸς, ἢ τῶν ποιούτων; τῶν δ' αὖ τις
 ἠπὼν πολεμήσειεν, ἢ ὅς αὖ μάλιστ' ἀμὲν φίλος
 εἶναι βούλοιτο, ἢ κίσα δ' ἐχθρὸς, καὶ ὅς πλείους
 ἀμὲν φίλοι καὶ σύμμαχοι βούλοιτο εἶναι, ἐλά-
 χιστοι δ' ἐχθροὶ καὶ πολέμιοι; ἐγὼ μὲν οὖν, ὡς
 Ἰππία, ὅ αὖτε ὅτι δεικνύμι νόμιμον τε, καὶ
 δίκαιον εἶναι. οὐ δ' εἰ τῶν πάντων γινώσκεις, δι-
 दाσκε. καὶ ὁ Ἰππίας ἀλλὰ μὰ τὸν δία, ἔφη,
 ὡς Σώκρατες, οὐ μοι δοκῶ τῶν πάντων γινώ-
 σκῃν οἷς εἰρήνης καὶ τῆς δικαίου. ἀρχαίους δέ
 πινας οἶδα, ἔφη, ὡς Ἰππία, νόμοις; τὸς γ' ἐν
 πάσῃ, ἔφη, χώρα καὶ ταῦτα νομιζομένους. ἐχθρὸς
 αὖ οὖν εἰπεῖν, ἔφη, ὅτι οἱ ἀνθρώποι αὐτοῖς ἐ-
 θετο; καὶ πῶς αὖ; ἔφη, οἷγε οὔτε σωελθεῖν ἀ-
 πόρτες αὐτῶν θεῖν, οὔτε ὁμόφωνοί εἰσι. τί-
 νας οὖν, ἔφη, νομίζεις τελεῖν τοῖς νόμοις τῶ-
 ποις; ἐγὼ μὲν, ἔφη, θεοῖς οἷμα τῶν νόμοις τυ-
 ποῖς τοῖς ἀνθρώποις θεῖναι. καὶ γὰρ ὅσα πάντα
 ἀνθρώποις θεῖναι νομίζεσθαι τῶν θεῶν σέβειν.
 Ὀκοῦν καὶ γυνεὸς τιμῶν πόρτα καὶ νομίζεσθαι; C
 καὶ τὸτο, ἔφη. Ὀκοῦν καὶ μήτε γυνεὸς πασι μι-
 γνῶσθαι, μήτε παῖδας γινώσκῃν; Ὀκέτι μοι
 δοκεῖ, ἔφη, ὡς Σώκρατες, ὅτι θεοῦ νόμος εἶναι.
 τί δὴ; ἔφη, ὅτι ἀδάνομοί πινας, ἔφη, ὅσα
 βαίνοιας αὐτῶν. καὶ γὰρ ἄλλα πολλὰ, ἔφη, ὅσα
 νομοῦσιν. ἀλλ' οὖν δίκαιον γέ τοι διδάσκειν οἱ πα-
 ραβαίνοιας τῶν ὅσα θεῶν κειμένους νόμους,
 ὡς ὅσα ἐν τῷ πῶ διωτῶν ἀνθρώπων ἔχου-
 ρεῖν ὡς ὅσα τῶν ἀνθρώπων κειμένους νό-
 μους εἶναι ὅσα παραβαίνοιας ἀφ' ὧν ὅσα δὲ D
 κην διδόναι, οἱ μὲν, λαοθάνοιας, οἱ δ', βιαζόμε-
 νοι. καὶ ποῖαν, ἔφη, δίκην, ὡς Σώκρατες, ἐδύναται
 ἀφ' ὧν ὅσα γινώσκῃν πασι, καὶ παῖδες γινώσκῃν
 μὲν ἄλλοι; ἢ μέγιστην ἢ δὲ, ἔφη. τί γὰρ αὖ μῆ-
 ζον παροῖεν ἀνθρώποι τεκνοποιεῖν ὅσα κακῶς
 τεκνοποιεῖν; πῶς οὖν, ἔφη, κακῶς εἶποι τεκνο-
 ποιεῖν; ὅσα γε ὅσα κωλύει ἀγαθοῖς αὐτοῖς οἷας
 ὅσα ἀγαθῶν παιδοποιεῖν; ὅτι ἢ δὲ, ἔφη, ἐμὸν
 ἀγαθὸν δὲ τῶν ὅσα ἀλλήλων παιδοποιεῖν μέ-
 νος εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἀκμαζόντας ποῖς σώμασιν. ἢ E
 δοκῶσιν ὅμοια τὰ σπέρματα εἶναι τὰ τ' ἀκμα-
 ζόντων ποῖς τῶν μὴ πῶ ἀκμαζόντων, ἢ τ' πα-
 ρημεχέτων; ἀλλὰ μὰ δὲ, ἔφη, ὅσα εἰς ὅ-
 μοια εἶναι. πότε οὖν, ἔφη, βελτίω; δὴλον ὅτι,
 ἔφη, τὰ τ' ἀκμαζόντων. τὰ τ' μὴ ἀκμαζόντων

Cui quis vel magis amicus esse velit, vel
 minus hostis, quam hominitali? Cui quis
 velit minus bellum facere, quam cui esse
 cupiat amicissimus, ac minime hostis, &
 cuius amicitiam societatemq; plurimi ex-
 petant, inimicitiam vero paucissimi? Equi-
 dem, mi Hippias; demonstro idē esse, quod
 legitimū sit, & quod iustum. Tu si con-
 trarium sentis, velim me doceas. Ego ve-
 ro, subiecit Hippias; non profecto videor
 iis contraria sentire de iusto, quae tu, mi So-
 crates, protulisti. An vero quaedam mi Hip-
 pia, inquit, nō scriptas leges esse nosti? Eas,
 ait, quae vbiuis locorum eodem modo ob-
 servantur. Hasne dicere potes, ait, ab ho-
 minibus esse conditas? Qui possim? inquit,
 quum homines vniuersi conuenire non
 possint, nec eodē sermone vtantur. Quo-
 nam igitur, ait, leges has condidisse arbi-
 traris? Equidem, ait, has leges hominibus a
 Diis ferri existimo. Nam apud homines v-
 niuersos hoc primum lege receptum est,
 Deos esse colendos. An non & parentes v-
 bique locorum receptum est honore pro-
 sequendos esse? Etiam hoc, ait. Non & il-
 lud, quod neque parentes cum liberis, ne-
 que liberi cum parentibus cōsuescere de-
 beant? Illa mihi lex, ait, mi Socrates, non
 iam amplius esse Dei videtur. Quamob-
 rem? inquit. Quod animaduertā, nonnul-
 los hanc nō obseruare. A tenim, ait Socra-
 tes, etiam alia multa contra leges commit-
 tunt. Verum qui leges diuinitus conditas
 violant, pœnas dant, quas homo nulla ra-
 tione potest effugere, quemadmodū non-
 nulli leges latas ab hominibus transgredi-
 entes, quo minus pœnas dent, vel latendo,
 vel vim adhibendo effugiunt. Et quam ait
 Hippias, pœnam effugere, mi Socrates,
 non possunt tum parentes, si cum liberis,
 tum liberi si cum parentibus misceantur?
 Maximam profecto, ait. Nam quid homi-
 nibus liberos procreantibus accidere ma-
 ius possit, quam si male procreent? Quo
 vero pacto, inquit, male procreāt hi, quos
 nihil verat bonos ipsos ex bonis liberos
 suscipere? Quia non tantū, ait, bonos esse
 necesse est, qui ex se inuicem procreant;
 sed etiam corporibus vegetis. Num tibi se-
 mina illorum, qui ætate sunt vegeta, semi-
 nibus eorum esse similia videntur, qui ad
 ætatem vegetam necdum accesserunt, vel
 iam prætergressi sunt eam? Nequaquam,
 ait, esse similia videntur. Vtra igitur sunt
 meliora? Perspicuum est, inquit, illorum
 meliora esse, qui sunt ætate vegeta. Ergo il-
 lorum, qui hac ætate non sunt, corpo-

εἶτα ὁ ἔχων τὸς κωλύσεις τὰ βιωτὰ ποιεῖν, ἄλλοθεν νομίζεις; πρὸς τὰ πασι γὰρ, ἔφη. πρὸς
 τὰ πασι ἄρα σοὶ δοκεῖσιν οἱ ἀκρατεῖς ἀειδέ-
 θεσσι εἶναι; ἢ τὸ δὲ, ἔφη, εἰκότως. πότερον δὲ σοὶ
 δοκεῖσιν οἱ ἀκρατεῖς κωλύεσθαι μόνον τὰ κάλλι-
 στα ποιεῖν, ἢ καὶ ἀναγκάζεσθαι τὰ ἀγαθὰ
 ποιεῖν; ἢ δὲν ἦτιον ἔμοιγ', ἔφη, δοκεῖσιν τὰ αὐτὰ ἀ-
 ναγκάζεσθαι, ἢ ἐκείνα κωλύεσθαι. ποίους δὲ πινὰς
 δεσπότας ἡγήσῃς τὰ μὲν ἄριστα κωλύοντάς, τὰ
 δὲ κακίστα ἀναγκάζοντάς; ὡς δὲ διατὸν ἢ δὲ, ἔ-
 φη, κακίους. δουλείαν δὲ ποῖαν κακίην νομίζεις εἶναι;
 ἐγὼ μὲν, ἔφη, τὴν τῶν κακίους δεσπότας.
 τὴν κακίην ἄρα δουλείαν οἱ ἀκρα-
 τεῖς δουλεύουσιν; ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη. σοφίαν δὲ
 μέγιστον ἀγαθόν, ἢ δοκεῖ σοὶ ἀπειρίστα τῶν ἀν-
 δεσφῶν ἢ ἀκρασία, εἰς βιωτῶν ἀλλοίως ἐμ-
 βολή; ἢ δὲ δοκεῖ σοὶ ποῖον ἔχον τὸ πῶς ὠφελεῖσθαι
 καὶ κατὰ μὲν τὰ αὐτὰ κωλύειν, ἀφέλκυσσά
 ἔπι τὰ ἡδέα, καὶ πολλάκις ἀποδιδόντες τῶν
 ἀγαθῶν τε καὶ τῶν κακῶν ἐκπλήξασθαι, ποῖον
 δὲ χεῖρον ἀπὸ τῆς βελτίονος ἀρθεῖσθαι; γίγνεται
 τὸ τ', ἔφη. σωφροσύνη δὲ, ὡς εὐθύδημε, πνὶ
 ἀφαιρήσει ἢ τιον, ἢ τὰ ἀκρατεῖς ποιεῖν; αὐ-
 τὰ γὰρ δὴ ποῖα τὰ βιωτὰ, σωφροσύνης καὶ ἀ-
 κρασίας ἔργα ἐστίν. ὁμολογῶ καὶ τὸ τ', ἔφη. τὸ
 δὲ ἔπι μελετῶν ὧν ποιεῖν οἶδ' ἢ τὴν κωλυτι-
 κώτερον ἀκρασίας εἶναι; ὁμοῦ ἔγωγ', ἔφη. τὸ
 δὲ ἀπὸ τῶν ὠφελουμένων τὰ βλάπτοντα πο-
 αρθεῖσθαι ποιουῶτος, καὶ τῶν μὲν ἔπι μελετῶ-
 ντων, ἐκείνων δὲ ἀμελεῖν πείθοντος, καὶ τοῖς σω-
 φροῦσι τὰ βιωτὰ ποιεῖν ἀναγκάζοντος, οἶδ' ἢ τὴν
 ἀνδεσφῶν κακίον εἶναι; ἢ δὲν, ἔφη. ὁμοῦ τὴν
 εἰκαστῶν τῶν βιωτῶν ἢ τὴν ἀκρασίαν εἰκότως
 τοῖς ἀνδεσφῶσι ἀπὸ τῶν [δ] ἀπὸν εἰκότως
 αἰετοῖν εἶναι; εἰκότως γὰρ, ἔφη. εἰσὶν ἄρ', ἔφη, ὡς
 εὐθύδημε, αἰετοῖν ἀνδεσφῶν ἢ εἰκαστῶν εἶναι.
 εἰκότως γὰρ, ἔφη, ὡς Σώκρατες. ἐκείνο δὲ, ὡς
 εὐθύδημε, ἢ δὲ πῶς ποῖε ἐνεθυμήσης; ποῖον; ἔ-
 φη. ὅτι καὶ ἔπι τὰ ἡδέα, ἐφ' ἃ ἄρα μόνον δοκεῖ
 ἀκρασία τὸς ἀνδεσφῶσι ἀρθεῖν, αὐτὴ μὲν οὐ
 διώσται ἀρθεῖν ἢ δὲ εἰκαστῶν πρὸς τὴν μάστιγα
 ἡδέσθαι ποῖς πῶς; ἔφη. τὸ ὡς ἄρ' ἢ μὲν ἀκρασία
 ὁμοῦ ἔωσα καρτερῶν ἢ τε λιμῶν, ἢ τε δίψαν, ἢ
 τε ἀφροσύνης ἔπι θυμῶν, οὐτε ἀρθεῖσθαι;

Ergo quosdam habere, qui vetēt, quo mi-
 nus agas talia, putas esse alienum a liberta-
 te? Omnibus sane modis, ait. Igitur intem-
 perātes tibi modis omnibus esse videntur
 illiberales? Videntur profecto, inquit, &
 merito quidem. Vtrum vero videntur ho-
 mines intemperantes tibi tātum impediri,
 quo minus longe pulcherrima perficiant,
 an etiam cogi ad designādum turpissima?
 Nihilo mihi minus, inquit, ad hęc cogi vi-
 detur, quam in illis impediri. At quosnam
 illos esse putas dominos, qui optima qui-
 dem impediunt, ad pessima vero cogunt?
 Lōge pessimos, ait. Et quam esse pessimam
 seruitutem arbitraris? Eam, ait, quę apud
 dominos pessimos seruiatur. Ergone ho-
 mines intemperātes seruitutem pessimam
 feruiunt? Ita mihi videtur, inquit. An non
 etiam videtur tibi ab hominibus sapien-
 tiam, bonum longe maximum, arcere in-
 temperantia, & in contrarium eos conii-
 cere? Non videtur tibi prohibere, quo mi-
 nus aliquis rebus ex vsu futuris animum
 adtendat, easque discat, dum pertrahit nos
 ad res voluptarias, ac sæpenumero bona
 malaque sentientes percellens facit, vt lo-
 co melioris id, quod peius est, eligamus?
 Fit hoc, inquit. Ceterum prudentiam mi
 Euthydeme, cui minus conuenire dice-
 mus, quam intemperanti? Nam prudentiæ
 ac intemperantię opera sibi met aduersan-
 tur. Id etiam fateor, ait. An autem putas a-
 liquid esse, quod magis hos impediāt, quo
 minus studiis rerum honestarum dediti si-
 mus, quam intemperantia? Minime, in-
 quit. An quid homini putas esse nocētius,
 quam quod efficiat, vt noxia præferat uti-
 libus; ac illis quidem operam impendere,
 hęc vero negligere suadeat; denique cogat
 illis nos cōtraria facere, quę solent ho-
 mines prudentes? Nihil, ait. Ergo tempe-
 rantiam consentaneum est hominibus esse
 causam contrariorum illis, ad quę in-
 temperantia nos impellit? Omnino, ait. I-
 gitur etiā causam hanc cōtrariorum con-
 sentaneum est optimam esse? Est sane, in-
 quit. Ergo videtur, mi Euthydeme, tem-
 perantia quiddam esse homini optimam.
 Et merito quidem, ait, o Socrates. Illud au-
 tem, mi Euthydeme, num tibi ad animum
 aliquādo accidit? Qualem id est; inquit.
 Quod ad ea, quę iucūda sunt, ad quę qui-
 dem sola nos perducere videtur intempe-
 rantia, minime nos illa possit deducere; sed
 quod ipsa temperantia longe maxima vo-
 luptatis sit causā. Qui hoc? ait. Quoniam
 fames, sitis, rei venerę cupiditas, vigilię,

ἀποκρίσι-
μα

ἐπ' αὐτῆς
τῆς

(per que tantum suaviter comedere, bibe-
 re, venerem exercere possumus, itemque
 suaviter quiescere ac dormire, expectan-
 tes ac sustinentes, donec illa quam iucun-
 distissime fiant) quo minus maxime necessa-
 riis & continuis voluptatibus egregie frua-
 mur, impedit: temperantia vero, dum sola
 facit, ut quæ diximus, toleremus; etiam so-
 la voluptatem memoratu dignam excitat
 in iis, quæ recensuimus. Omnino vera di-
 cis, ait. Quinetiam ex disciplina rerum ho-
 nestarum & egregiarum, & ex eorum stu-
 dio, quibus aliquis recte corpus suum mo-
 deretur, ac familiam recte administret, &
 amicis patriæque profit, & hostes superet,
 de quibus maximæ non vultates modo, sed
 etiam voluptates existunt, sane fructum
 percipiunt temperantes, dum ea faciunt;
 quum intemperantes nullius horum par-
 ticipes fiant. Nam cui dicere possumus hæc
 minus convenire, quam qui ea minime fa-
 cit, occupatus quæredis voluptatibus ma-
 xime obuiis? Tum Euthydemus: Dicere
 mihi, ait, videris mi Socrates, omnino vir-
 tutem ad eum, qui a corporeis voluptati-
 bus superetur, non pertinere. Nam quid
 interest, mi Euthydeme, inter hominem
 intemperantem, & crudissimam belluam?
 Nam qui non considerat optima, & omni-
 no facere quærit ea, quæ iucundissima sunt,
 quid ille differt ab insipientissimis pecudi-
 bus? Soli temperantes res optimas confi-
 derare possunt, easque tum verbis tum re-
 ipsa secundum genera secernere; ac bonas
 quidem eligere, a malis autem abstinere.
 Atque hoc modo dicebat viros præstan-
 tissimos ac felicissimos effici, maximeque
 ad differendum idoneos. Aiebat etiam
 † διαλέγεσθαι ex eo dictum esse, quod conue-
 nientes communiter consultant, dum res
 secundum genera † discernunt. Itaque e-
 nitendum esse, ut ad hoc se quam paratifi-
 simum quisque reddat, eique rei maxime
 studeat. Nam ex eo fieri homines præstan-
 tissimos, & imperio dignissimos, & disse-
 rendi peritissimos. Quo autem modo fa-
 miliares suos etiam ratiocinādo differendi
 peritiores effecerit, iam exponere cona-
 bor. Etenim putabat Socrates eos, qui sci-
 rent, quid essent res singulæ, posse aliis et-
 iam eas explicare: qui vero nescirent, eos
 & falli, & alios quoque secum in errorem
 abripere, non mirum esse dicebat. Ideo-
 que numquā suis cum familiaribus confi-
 derare desinebat, quid res quælibet esset.

† al. intem-
perantissi-
mam

† al. disse-
vere.
† διαλέ-
γουσι.

A (δι' ὧν μόνον ὄσιν ἡδέως μὲν φαγεῖν τε καὶ πίνειν καὶ ἀφροδισιάσαι, ἡδέως δὲ ἀναπαύσασθαι τε καὶ κοιμηθῆναι, καὶ περιμέναι τὰς καὶ ἀναχρηστικούς ἕως αὐτῶν ὡς ἐνὶ ἡδίστα γήνηται) καὶ οὐδὲ πῶς ἀναχρηστικῶν τε καὶ συνεχεῶν ἀξιολόγως ἡδέως ἢ δὲ ἐκέρχεται μόνη ποιῆσαι καὶ εὐφραδίαν εὐφροσύνην, μόνη καὶ ἡδέως ποιῆσαι ἀξίως μνήμης ἐπὶ τοῖς εὐφροσύνοις. πρῶτα πασι, ἔφη, ἀληθῆ λέγεις. ἀλλὰ μὲν ἔμαθον πικρὰ καὶ ἀσάρον, καὶ τὰ ἐπιμεληθῆναι τῶν βίβων τίνος, δι' ὧν αὐ-
 B πῶς καὶ ὁ αὐτὸ σῶμα καλῶς διακίχθη, καὶ τὸ εὐφροσύνην καλῶς οἰκονομήσθη, καὶ φίλοις καὶ πό- λει ὠφέλιμος γένοιτο, καὶ εὐφρανῶν κεραιήσθη, ἀφ' ὧν ἕ μόνον ὠφέλιμα, ἀλλὰ καὶ ἡδοναί μέλι- ται γίγνονται. οἱ μὲν γὰρ εὐφροσύνης ἀπολαύουσι, γίγνεται δὲ ἀφ' ἑ-
 C ὧν ἕ μόνον ὠφέλιμα, ἀλλὰ καὶ ἡδοναί μέλι- ται γίγνονται. οἱ μὲν γὰρ εὐφροσύνης ἀπολαύουσι, πρῶτα πασι, ἔφη, ἀληθῆ λέγεις. ἀλλὰ μὲν ἔμαθον πικρὰ καὶ ἀσάρον, καὶ τὰ ἐπιμεληθῆναι τῶν βίβων τίνος, δι' ὧν αὐ-
 D πῶς καὶ ὁ αὐτὸ σῶμα καλῶς διακίχθη, καὶ τὸ εὐφροσύνην καλῶς οἰκονομήσθη, καὶ φίλοις καὶ πό- λει ὠφέλιμος γένοιτο, καὶ εὐφρανῶν κεραιήσθη, ἀφ' ὧν ἕ μόνον ὠφέλιμα, ἀλλὰ καὶ ἡδοναί μέλι- ται γίγνονται. οἱ μὲν γὰρ εὐφροσύνης ἀπολαύουσι, πρῶτα πασι, ἔφη, ἀληθῆ λέγεις. ἀλλὰ μὲν ἔμαθον πικρὰ καὶ ἀσάρον, καὶ τὰ ἐπιμεληθῆναι τῶν βίβων τίνος, δι' ὧν αὐ-
 E ἐποῖς τὰς συνόντας, πειρασόμεθα καὶ τὸ τοῦ λέ- γοντος. Σωκράτης γὰρ τὰς μὲν εἰδόντας, τί ἕκαστον εἴη τῶν ὄντων, ἐνόμιζε καὶ τοῖς ἄλλοις αὐτῶν ἐξη- γῆσαι διδάσκειν. τὰς δὲ μὴ εἰδόντας ὁ δὲ ἐ- φηθαυμασθῶν εἶπεν αὐτοῖς τε σφδρήσας, καὶ ἄλ- λους σφδρήσας. ὧν ἕνεκα σχεπτῶν σὺ τοῖς συμφοροῖσι, τί ἕκαστον εἴη τῶν ὄντων, ὁ δὲ πρῶτον ἐλέγη.

γίγνεται δὲ ἀφ' ἑ-
κραπῆς

ἀκραπῆ-
σα πρὸς
σιόβ.

πρῶτα

πρῶτα μὲν οὖν ἡ διωρίζετο, πάλυ ἔργον αὐτῆς εἶναι
 διεξελθεῖν· ἐν ὅσοις δὲ [καὶ * τὸν ἔθρον τῆς
 ὑπεκλήσεως δηλώσειν οἶμα, ἑσαῦτα λέ-
 ξω. ὡς ἔστιν δὲ τῶν Διόσεβειαι ὡδὲ πως ἐσχό-
 πει. εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημη, ποῖόν τι νο-
 μίζεις Διόσεβειαι εἶναι; καὶ ὅς, κατέλιπον νῆδι, ἔ-
 φη. ἔχθρῶς οὖν εἰπεῖν, ὁποῖός τις ὁ Διόσεβης ἔστιν;
 ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, ἔφη, ὁ τῶν θεῶν πρῶτος. ἔξεστι δὲ
 ὄν αὐτῶς τις βούληται ἔθρον τῶν θεῶν πρῶτος
 οὐκ· ἀλλὰ νόμοι εἰσὶ, καθ' οἷς δὲ τῶν τοιοῦτων.
 ὁκοῦν ὁ τῶν νόμων ἑστέτοις ποιεῖν, εἰδείη αὐτῶν,
 ὡς δὲ τῶν θεῶν πρῶτος; οἶμα ἔγωγ', ἔφη. ἀρ-
 οῦν ὁ εἰδὼς τῶν θεῶν πρῶτος, ὅτι ἄλλως οἴε-
 ται δεῖν τῶν τοιοῦτων, ἢ ὡς οἴδεν; οὐ γὰρ οὖν,
 ἔφη. ἄλλως δὲ τις θεῶν πρῶτος, ἢ ὡς οἴεται δεῖν;
 ὅτι οἶμα, ἔφη. ὁ δ' ἄρα τὰ τῶν θεῶν νό-
 μιμα εἰδὼς, νομίζεις αὐτῶν θεῶν πρῶτος. πά-
 νυ μὲν οὖν, ὁκοῦν ὁ νομίζεις πρῶτος, ὡς δὲ
 πρῶτος; πῶς γὰρ οὐ; ὁ δὲ γε ὡς δὲ πρῶτος, Δι-
 σεβῆς ἔστι; πρῶτος μὲν οὖν, ἔφη. ὁ ἄρα τὰ πε-
 ρὶ τῶν θεῶν νόμιμα εἰδὼς, ὀρθῶς αὐτῶν ἡμῶν
 Διόσεβης ὠμισμένος εἶναι. ἐμοὶ γοῦν, ἔφη, δο-
 κεῖ. αὐτῶν τοιοῦτων τῶν ἄρα ἔξεστι ὄν αὐτῶς ἔθ-
 ρον βούληται χρῆσθαι; οὐκ· ἀλλὰ καὶ πα-
 καὶ δ' ἔθ' οὖτοις ὁ εἰδὼς ἄ ἔστι νόμιμα, τὰ κατὰ δεῖ
 τῶν ἀλλήλων χρῆσθαι, νόμιμος αὐτῶν εἶναι.
 ὁκοῦν οἱ καὶ τὰ τῶν χρωμάτων ἀλλήλων,
 ὡς δεῖ χρῶνται; πῶς γὰρ οὐ; ὁκοῦν οἴ-
 γε ὡς δεῖ χρῶνται, καλῶς χρῶνται; πά-
 νυ μὲν οὖν, ἔφη. ὁκοῦν οἴγε τοῖς ἀνθρώ-
 ποις καλῶς χρῶνται, καλῶς τῶν ἀνθρώ-
 ποις τῶν ἀνθρώπων τῶν ἀνθρώπων; εἰκός γ', ἔ-
 φη. ὁκοῦν οἱ τοῖς νόμοις πειθόμενοι, δίκαια
 οὕτοι ποιοῦσι; πρῶτος μὲν ὅτι, ἔφη. δίκαια δὲ
 οἴεται, ἔφη, ὅποια καλεῖται; αὐτοὶ νόμοι καλεῖ-
 οῦν, ἔφη. οἱ ἄρα ποιοῦντες αὐτοὶ νόμοι κε-
 λθῶσι, δίκαιά τε ποιοῦσι, καὶ αὐτῶν δὲ. πῶς
 γὰρ οὐ; ὁκοῦν οἴγε τὰ δίκαια ποιοῦντες, δι-
 καίοί εἰσιν; οἶμα ἔγωγ', ἔφη. οἴεσθαι οὖν πᾶσι περὶ
 τῶν νόμων, μὴ εἰδῶς αὐτοὶ νόμοι καλεῖ-
 οῦν; ὅτι ἔγωγ', ἔφη. εἰδῶς ὅτι αὐτῶν ποιεῖν, οἴε-
 νας οἴεσθαι δὲ μὴ ποιεῖν τὰ αὐτῶν; ὅτι οἶμα,
 ἔφη. οἴδας δὲ πᾶσι ἄλλα ποιοῦντας, ἢ αὐτῶν
 ποιεῖν; ὅτι ἔγωγ', ἔφη. οἱ ἄρα τὰ τῶν θεῶν
 ἀνθρώπων νόμιμα εἰδότες, τὰ δίκαια οὕτοι
 ποιοῦν; πρῶτος μὲν οὖν, ἔφη. ὁκοῦν οἴγε τὰ δίκαια ποιοῦντες, δίκαιοί εἰσιν; πᾶσι γὰρ ἄλλοι; ἔφη.

A Et quo quidem modo definirēt omnia, o-
 perosum fuerit percensere. Quapropter il-
 la, quæ rationem ac modum consideratio-
 nis huius indicatura puto, dicam. Primum
 de pietate hoc modo cōsiderabat. Dic mi-
 hi, mi Euthydemē, quale quiddam esse pu-
 tas pietatem? Et ille: Pulcherrimum profe-
 cto, ait. Potesne igitur dicere, qualis sit ho-
 mo pius? Is, ait, esse mihi videtur pius, qui
 deos honore adficat. An autē licet eo mo-
 do deos honore adficere, quo quisq; vult?
 Non, sed leges quædam sunt, secundum
 B quas id faciendum est. Ergo qui secundum
 leges illas facit, is scire possit, quo pacto dii
 sint adficiendi honore? Sic arbitror, ait.
 Ergo qui deos honore nouit adficere, non
 aliter id faciendum putat, quam vti scit?
 Non aliter, inquit. An verō deos aliquis a-
 liter adficat honore, quam vti putat adfici
 debere? Non arbitror. Ergo qui nouit ea,
 quæ legitima sunt erga deos, is legitime
 deos honore adfecerit. Omnino, ait. Qui
 igitur legitime ipsos honore adficat, is ita
 honorat eos, vt fieri oportet? Cur non? Qui
 verō sic, vt oportet, honorat, an pius est?
 C Omnino, inquit. Ergo qui legitima nouit
 erga deos, eum recte piū definiuerimus.
 Ita mihi videtur, ait. An verō licet homini-
 bus sic vti, quemadmodum aliquis vult?
 Non, sed apud hos etiam qui nouit legiti-
 ma, secundum quæ debemus vti conue-
 tudine mutua, legitimus scilicet erit. Ergo
 qui hoc modo se gerunt erga se inuicem,
 illi hominibus vt decet vtuntur? Cur non?
 Num verō qui sic eis vtuntur, vt oportet,
 recte vtuntur? Omnino, ait. Ergo qui recte
 vtuntur hominibus, illi etiam res humanas
 recte agunt? Ita verō consentaneum est,
 D inquit. Num igitur qui legibus parent, ius-
 ta faciunt? Omnino, inquit. Scis autem
 qualianam iusta dicantur? Quæ leges iu-
 bent, ait. Ergo qui faciunt a legibus præ-
 scripta, tum iusta faciunt, tum quæ fieri de-
 bent. Cur non? An verō iusti sunt, qui iusta
 faciunt? Sic arbitror, inquit. Ergo ne putas
 legibus aliquos parere, qui nesciant, quæ
 leges iubent? Non puto, ait. At qui sciant
 quid faciendum sit, eosne putas arbitrari,
 faciendum id non esse? Non puto, inquit.
 E An aliquos nosti, qui alia faciāt, quam quæ
 fieri debere putant? Minime, inquit. Ergo
 qui sciunt, quæ legitima sunt erga homi-
 nes, iusta faciunt? Omnino, ait. Qui igitur
 iusta faciunt, iusti sunt? Qui tādē alij? ait.

Ergo recte definiemus, si eos esse iustos A
 definiuerimus, qui sciūt, quæ legitima sint
 erga homines? Sic mihi videtur, ait. Quid
 vero dicere possimus sapientiam esse? Re-
 sponde mihi, vtrum tibi sapiētes in iis, quæ
 norunt, sapientes esse videantur; an aliqui
 sint in iis sapientes, quæ nesciunt? Nimi-
 rum in illis sapientes sunt, quæ sciunt. Nam
 qui possit aliquis esse sapiens in illis, quæ
 nescit? Num igitur illi, qui sapientes sunt,
 scientia sunt sapientes? Quanam alia re sa-
 piens aliquis fuerit, si non scientia? Num
 vero putas quiddam aliud esse sapientiam,
 quam quo homines sapientes sunt? Non
 puto. Ergo sapientia est scientia? Ita mihi
 videtur, ait. Ergone tibi videtur, hominem
 res omnes scire posse? Immo nec partem
 profecto rerum aliquantulam. Homo igitur
 in omnibus nequit esse sapiēs? Nequit.
 Ergo in eo quis est sapiens, quod scit? Vi-
 detur, ait. Num & de bono, Euthydeme,
 sic quærendum erit? Quomodo? ait. Num
 idem tibi videtur omnibus esse vtile? Non.
 Quid? An quod vtile est alij, non tibi vide-
 tur esse nonnumquam alteri noxium? O-
 mnino, ait. Num quid aliud potes dicere
 bonum esse, quam quod sit vtile? Non pos-
 sum, inquit. Ergo quod est vtile, bonū est
 illi, cui vtile fuerit? Ita videtur. An vero
 quod pulchrum est, aliter adpellare possi-
 mus, quam vti dicimus aut pulchrūm cor-
 pus, aut vas, aut aliud quiddam, quod scis
 esse ad omnia pulchrum? Non aliter pro-
 fecto, inquit. Ergo ad quod vtile quidque
 fuerit, ad id cuique pulchrum est eo vti?
 Omnino, ait. Num autem quæuis res ad a-
 liud quiddam pulchra est, quam cuius v-
 sui singula pulchre adplicantur? Ad nihil
 aliud, ait. Ergo quod est vtile, pulchrum
 est, ad quod vtile fuerit? Ita mihi videtur,
 inquit. An vero fortitudinem, mi Euthy-
 deme, inter pulchra esse cēses? Immo eam
 esse pulcherrimam arbitror. Ergo tu forti-
 tudine m nō ad minima vtilem esse statuis?
 Certe v tilem ad maxima existimo. Num
 igitur tibi vtile esse ad terribilia & pericu-
 losa videtur, ea ipsa ignorare? Minime, in-
 quit. Ergo qui eiusmodi nō metuunt pro-
 pterea, quod nesciant, quid sint, non sunt
 fortes? Non sunt profecto, ait. Nam cete-
 roqui multi homines insani & timidi for-
 tes essent. Quid autem illi, qui non terribi-
 lia metuunt? Multo minus, inquit. Qui er-
 go boni sunt ad terribilia & periculosa, hos
 fortes esse putas; qui vero mali, timidos?
 γαροὺς παρὰ τὰ δεινὰ καὶ ὀπικίνδυνα ὄντας,

ὄρθως αὐ ποτε ἄρα οἰσιόμεθα, οἰσιόμενοι
 διχάοις εἶ) τὸς εἰδότες (αὐτὸς αὐθρόποις
 νόμιμα; ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη. σοφίαν ὅτι αὐθρή-
 σαμην εἶ); εἰπέ μοι, ποτερά σοι δοκεῖ οἱ
 σοφοί, ἀπίσανται, (αὐτὰ σοφοί εἶ) ἢ εἰσὶ τι-
 νες, ἀ μὴ ὀπίσανται, σοφοί; ἀπίσανται δὴ-
 λον ὅτι, ἔφη. πῶς γὰρ αὐτὸς ἀ γὰρ μὴ ὀπίσαι-
 το, αὐτὰ σοφὸς εἶη; ἀρ οὖν οἱ σοφοί, ὀπίση-
 μη σοφοί εἰσιν; τίτι γὰρ, ἔφη, ἄλλω τίς αὐ εἶη
 σοφός, εἶγε μὴ ὀπίσημη; ἄλλο δὲ τι σοφίαν
 Βοῖδ εἶ), ἢ ὡ σοφοί εἰσιν; οὐκ ἔγωγε. ὀπίσημη
 ἄρα σοφία ἔστι; ἔμοιγε δοκεῖ. ἀρ οὖν δοκεῖ σοι
 αὐθρόπω δυνάτων εἶ) τὰ ὄντα πῶτα ὀπί-
 σαται; οὐδὲ μὰ δὴ ἔμοιγε πολλοσὸν μέρος
 αὐτῶν. πῶτα μὲν ἄρα σοφὸν οὐχ οἶόν τε αὐ-
 θρόπον εἶ); μὰ δὴ οὐ δῆτα, ἔφη. ὁ ἄρα ὀπί-
 σαται ἕκαστος, τὸ πο καὶ ἄφρος ἔστι; ἔμοιγε δο-
 κεῖ. ἀρ οὖν, ὦ Εὐθύδημε, καὶ τὰ γὰρ οὐτὰ
 ζητητέον ἔστι; πῶς; ἔφη. δοκεῖ σοι ὅ αὐτὸ πᾶσιν
 ὠφέλιμον εἶ); οὐκ ἔμοιγε. τί δέ; ὅ δὴ ὡφέ-
 λιμον οὐ δοκεῖ σοι εἴοτε ἄλλω βλαβερὸν εἶ);
 καὶ μάλα, ἔφη. δῆλο δὲ αὐ τι φάης ἀγαθὸν εἶ),
 ἢ ὅ ὠφέλιμον; οὐκ ἔγωγ, ἔφη. ὁ ἄρα ὠφέ-
 λιμον, ἀγαθὸν ἔστι, ὅταν αὐ ὠφέλιμον ἦ; δοκεῖ
 μοι, ἔφη. ὅτι καλὸν ἔχοιμεν αὐ πῶς ἄλλως εἰ-
 πείν, ἢ εἶ ἔστιν, ὀνομάζεις καλὸν ἢ σῶμα, ἢ ἢ εὐεστὸν
 σκῶτος, ἢ ἄλλ ὀποιῶ, ὅ οἶδα παρὰ πῶτα νομαζῶ
 καλὸν ὄν; μὰ δὴ, οὐκ ἔγωγ, ἔφη. ἀρ εἰ παρὰ
 ὁ αὐ ἕκαστον χησιμον ἦ, παρὰ ἕτο ἕκαστω κα-
 λῶς ἔχῃ χησάται; πῶ μὲν οὖν, ἔφη. καλὸν
 ὅ παρὰ δῆλοτι ἔστιν ἕκαστον, ἢ παρὰ ὁ ἕκαστω
 καλῶς ἔχῃ χησῃ; οὐδὲ παρὰ ἐν ἄλλο, ἔφη.
 ὅ χησιμον ἄρα καλὸν ἔστι παρὰ ὁ αὐ ἢ χη-
 σιμον; ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη. τὰ ἀνδρείαν, ὦ Εὐθύ-
 δημε, ἄρα τῶν καλῶν νομίζεις εἶ); καλλι-
 στον μὲν οὖν ἔγωγ, ἔφη. χησιμον ἄρα οὐ
 παρὰ τὰ ἐλάχιστα νομίζεις τὴν ἀνδρείαν; μὰ
 δὴ, ἔφη, παρὰ τὰ μέγιστα μὲν οὖν. ἀρ οὖν δο-
 κεῖ σοι παρὰ τὰ δῆνά τε καὶ ὀπικίνδυνα χη-
 σιμον εἶ); ὅ ἀγνοσὸν αὐτὰ; ἢ κισά γ, ἔφη. οἱ ἄρα
 Ε μὴ φοβούμενοι τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ ὅ μὴ εἰδέναι
 τί ἔστιν, οὐκ ἀνδρείοι εἰσὶ; νῆ δὴ, ἔφη. πολλοὶ γὰρ
 αὐ οὐτὰ γὰρ τῶν γε μαρνομένων καὶ τῶν δφλῶν
 ἀνδρείοι εἶεν. τί δὲ οἱ καὶ τὰ μὴ δεινὰ δεδιδίχ-
 τε; ἐπὶ γὰρ νῆ δῆα ἦτον, ἔφη. ἀρ οὖν τὸς μὲν ἀ-
 νδρείοις ἢ γῆ εἶ), τὸς δὲ κακούς, δειλοὺς;
 πῶ μὲν

πόνυ μὲν οὖν ἔφη ἀγαθούς ὃ παρὰ τὰ τοιαῦ-
 τα νομίζεις δήοις πινάς, ἢ τοῖς διωαμύεις αὐ-
 τοῖς καλῶς χρῆσθαι; ὅκ, ἀλλὰ τέτοις, ἔφη.
 κακούς ὃ ἄρα τοῖς οἷς τέτοις κακῶς χρῆσθαι;
 πινάς γὰρ δήοις; ἔφη. ἀρ' οὖν ἕκαστοι χρῶν, ὡς
 οἴονται δέη; πῶς γὰρ ἄλλως; ἔφη. ἄρα οὖν οἱ μὴ
 διωαμύνοι καλῶς χρῆσθαι, ἴσασιν ὡς δέη χρῆ-
 σθαι; ἔφη. οἱ ἄρα εἰδότες ὡς δεῖ
 χρῆσθαι, οὗτοι καὶ διώωνται; μόνον γέ, ἔφη. τί
 ὃ, οἱ μὴ διημῆρτηκότες ἄρα κακῶς χρῶνται
 τοῖς τοιούτοις; ὅκ οἴομαι, ἔφη. οἱ ἄρα κακῶς
 χρῶνται διημῆρτηκασιν; εἰκόσ γε, ἔφη. οἱ μὲν
 ἄρα ἔπι τὰ μὲν τοῖς δεινοῖς ἴε καὶ ἔπι κινδύ-
 νοις καλῶς χρῆσθαι, αἰδρφοὶ εἰσίν, οἱ ὃ ἀφ-
 ῆρτάνοντες τέτου, δέη τοῖ; ἔμοιγε δοκοῦσιν, ἔ-
 φη. βασιλείαι ὃ, καὶ τυραννίδα, ἔρχασ μὲν
 ἀμφοτέρας ἠγείτο εἶ, ἀφ' ἑρῆν ὃ ἀλλήλων
 ἐνόμιζε. τί μὲν γὰρ ἐχόντων τὴν αἰδρ-
 πων καὶ τῶν νόμοις τῶν πόλεων ἔρχων, βασι-
 λείαι ἠγείτο τί μὲν ὃ ἀχόντων τὴν καὶ μὴ τῶν νό-
 μοις, ἀλλ' ὅπως ὁ ἀρχων βέλοιο, τυραννίδα.
 καὶ ὅπως μὲν ὅκ τῶν τὰ νόμιμα ἔπι τελοῦντων
 αἱ ἔρχαι κατῆσανται, αὐτίκω τί μὲν πολιτείαν
 ἔριστοκρατίαν ἐνόμιζε εἶ. ὅπως δὲ ὅκ ἡμι-
 μῆ, πλὴν τοκρατίαν ὅπως δὲ ὅκ πόρτων, δη-
 μοκρατίαν. εἰ δὲ τίς αὐτῶν παρὰ τοῦ ἀπλήρη,
 μηδὲν ἔχων σαφὲς λέγειν, ἀλλ' αἰδρ. ἀποδεί-
 ξεως, ἢ τοῖς σφώτερον φάσκων εἶ. ὃν αὐτὸς
 λέγει, ἢ πολιτικώτερον, ἢ αἰδρφότερον, ἢ ἄλλο
 ἢ τῶν ποιούτων, ὅτι τί μὲν ἔσδοται ἐπὶ μῆγρ
 αἰ πόρτα τὸν λόγον ὡδὲ πως. φῆς σὺ ἀμείνω
 πολίτην εἶ, ὃν σὺ ἐπαίης, ἢ ὃν ἐγώ; φημί γὰρ
 οὖν. τί οὖν, ὅκ ἐκείνο παρὰ τὸ ἔπι τελεῖται μέ-
 γα, τί ὅτιν ἔργον ἀγαθὸν πολίτου; ποιῶ μὲν ἔ-
 π. ὅκ οὖν ἐν μὲν χρῆματι δεικνύσθαι κατὰ τὴν
 αἰδρ. χρῆμασιν ἐπορωτέρας τί μὲν πόλιν ποιῶν;
 πόνυ μὲν οὖν, ἔφη. ἐν δὲ γε πολέμῳ, ὅκα θυ-
 πορτέρας τῶν ἀπιπάλων; πῶς γὰρ ἔ; ἐν ὃ παρ-
 σθεία ἄρα, ὅς αἰ φίλοις ἀπὶ πολέμιων πα-
 ρεσκυάξῃ; εἰκότως γε. ὅκ οὖν καὶ ἐν δημη-
 σοείᾳ, ὅς αἰσφὲς τὴν παύων, καὶ ὁμόνοιαν ἐμποιῶν;
 ἔμοιγε δοκεῖ. οὗτω ὃ τῶν λόγων ἐπορωτῶν μὲν,
 καὶ τοῖς ἀπλήρησιν αἰδρ. φανερόν ἐγένετο
 πάληθες. ὅποτε δὲ αὐτὸς τί τῶν λόγων διεξίτοι,
 ἔχε τῶν μάλιστα ὁμολογημῶν ἐπορωτέτο,
 νομίζων αὐτὴν τί μὲν ἀσφάλειαν εἶ. λόγου.

A Omnino, inquit. An vero putas ad talia
 quosdam alios etiam bonos esse, quam qui
 eis uti recte possint? Non, ait, sed hos ipsos:
 Malos autem, qui his male utantur? Et quos
 alios putem? inquit. Ergone utuntur sin-
 guli, ut oportere se arbitrantur? Qui aliter?
 inquit. Sciuntne qui non possunt recte uti,
 quo pacto utendum sit? Nequaquam. I-
 gitur qui norunt ut sit utendum, illi etiam
 possunt? Immo soli possunt, ait. Quid? si
 qui non aberrauerunt ab eorum usu, num
 male his utuntur? Non arbitror, inquit. Er-
 go qui male utuntur, aberrant? Consentaneum
 est. Qui igitur & terribilibus & pe-
 riculosis recte uti sciunt, sunt fortes; qui ve-
 ro ab hoc aberrant, timidi sunt? Mihi qui-
 dem esse videntur, inquit. Ceterum & re-
 gnum, & tyrannidem, utrumque iudica-
 bat esse quidem ille imperium; verum in-
 ter se differre statuebat. Nam regnum esse
 putabat in homines volentes, secundum
 civitatum leges, imperium; at in homines
 nolentes illegitimum imperium, quodque
 ex arbitrio principis penderet, esse tyran-
 nidem. Atque ubi magistratus ex iis con-
 stituerentur, qui legibus consentanea per-
 ficiunt, eam reipublicæ formam existima-
 bat esse, in qua optimates dominarentur:
 ubi ex censibus, locupletum imperium: ubi
 ex vniuersis, statum popularem. Quod si
 quis ipsi aliqua in re aduersaretur, qui ni-
 hil certi, quod diceret, haberet, ac sine de-
 monstratione, vel sapientiozem esse præ-
 dicaret illum, cuius ipse mentionem face-
 ret, vel civilis administrationis peritiorē,
 vel fortiorē, vel quid aliud eiusmodi; hoc
 quodam modo orationem omnē ad rem
 propositam reducebat: Tunc ciuem esse
 meliorem ais, quē ipse prædicas, an quem
 ego? Aio, inquit ille. Quid ergo? An non id
 primum considerabimus, quod boni civis
 sit officium? Faciamus id sane. Ergo in o-
 pum administratione potior illius erit ra-
 tio, qui rempublicam opulentiozem red-
 dit? Omnino, ait. At in bello, qui rempu-
 blicam hostium victricem efficit? Qui nō?
 At in legatione, qui amicos ex hostibus ef-
 ficat? Ita fuerit sane. Ergo etiam in concio-
 nibus ad plebem, qui seditiones compe-
 scuerit, & auctor concordie fuerit? Ita mihi
 videtur. Hoc modo quum sermo reduce-
 retur, etiam illis ipsis, qui contradicebant,
 veritas elucescebat. Ceterum quum ipse
 aliquid enarrabat, per ea progrediebatur,
 quæ maxime essent in confesso; quod esse
 hanc orationis certitudinem arbitraretur.

ὅν
 ὅποκε-
 φώμεθα,

ἄλλαν μὲν γὰρ ὁδὸν οὐδὲ ἐν τούτοις ἐ-
 φη ὅτι (καίτοι ὁδὸν τούτων γε ἀνήκοντος ἔ-
 φη δὲ καὶ ταῦτα ἰσχυρὰ εἶ) κατατείναν ἀν-
 δροῦ βίον, καὶ πολλῶν καὶ ὠφελίμων
 ἀποκαλύψαν. ὅλως δὲ τῶν οὐρανίων, ἢ ἕκα-
 στα ὁ θεὸς μηχανάται, φροντιστὴν γίνε-
 σθαι ἀπέβηπεν. οὔτε γὰρ ἄνετα ἀνδρῶ-
 ποις αὐτὰ εὐνοῦν (εἶ), οὔτε χρεῖζουσαι
 θεοῖς αἰ ἠέλιτο τὸν ζητωῦντα, ἀ ἐκεῖνοι σαφην-
 νίσαν ὅτι ἐβουλήθησαν. κινδυνώσαν δὲ αἰ
 ἔφη καὶ ὡς φρονισσῶν τὸν ταῦτα μερι-
 μνῶντα, ὁδὸν ἦπιν ἢ Ἀναξαγόρας παρε-
 φρονισσῶν, ὁ μέγιστον φρονισσῶν ὅτι τῶν
 τῶν θεῶν μηχανὰς ἐξηγήσασθαι. ἐκείνος γὰρ
 λέγων μὲν, ὅ αὐτὸ εἶ) πῦρ τε καὶ ἥλιον, ἢ-
 γνόφ ὡς ὅ μὲν πῦρ οἱ ἀνδρῶποι ῥαδίως κα-
 θοράσιν, εἰς δὲ τὸν ἥλιον οὐ διώσανται ἀπι-
 βλέπειν καὶ ἔσθ' ἂν τῶν ἡλίου καταλαμ-
 πόμενοι τῶν χρώματα μελαίνεσθαι ἔχουσαν,
 ἔσθ' ἂν τῶν πυρὸς οὐ. ἠγνόφ δὲ ὅτι καὶ τῶν
 ἐκ τῆς γῆς φυομένων ἀπὸ μὲν ἡλίου αὐ-
 γῆς ὁδὸν διώσανται καλῶς αἰξεσθαι, ἔσθ' ἂν
 δὲ τῶν πυρὸς θερμανόμενα πᾶντα ἀπόλλυ-
 νται. φάσκων δὲ τὸν ἥλιον λίθον ἀξέπυρον
 εἶ), καὶ τῶν ἠγνόφ, ὅτι λίθος μὲν ἐν πυρὶ ὦν
 οὔτε λάμπει, οὔτε πολλῶν χροῶν ἀντέχει·
 ὁ δὲ ἥλιος τὸν πᾶντα χροῶν πᾶντων λαμ-
 πρῶτερος ὦν ἀξέπυρος. ἐκέλευε δὲ καὶ λο-
 γιστοῖς μαθητῶν, καὶ τούτων δὲ ὁμοίως τοῖς
 ἄλλοις ἐκέλευε φυλάττεσθαι τὸν μέγιστον
 ὡραματεῖαν, μέγιστον δὲ τῶν ὠφελίμων πᾶν-
 τῶν καὶ αὐτὸς σιωπεσκόπει καὶ σιωδιεξή-
 τῶν σιωδοῖσι. ὡρεῖ δὲ ὁ σφόδρα καὶ ὑ-
 γείας ὅτι μελεῖσθαι τῶν σιωδῶν, ὡρεῖ τε
 τῶν εἰδῶν μαθητῶν, ὅσα ἐνδέχεται, καὶ
 ἑαυτῶν ἕκαστον ὡρεῖσθαι ἀξέπυρος τῶν
 βίου, τὴν βράμην, ἢ τὴν πόμην, ἢ τοῖος πόνος συμ-
 φέροι αὐτῶν, καὶ πᾶς τούτοις χροῶν ὑ-
 γινοτάτ' ἀξέπυρος. τῶν γὰρ οὕτω ὡρεῖσθαι
 ἕκαστος ἑαυτῶν, ἔργον ἔφη εἶ) ἄρην ἰάσθαι τῶν
 ὡρεῖ ὑγίαν συμφέροντα αὐτῶν μᾶλλον
 ἀξέπυρος ἑαυτοῦ. εἰ δὲ τις μᾶλλον,
 ἢ ἔσθ' ἂν ἀνδρῶπίνῳ σοφίαν, ὡφελείσθαι
 βούλοιστο, σιωβούλῳ μαθητῶν ὅτι με-
 λείσθαι. τὸν γὰρ εἰδῶντα δὲ ὦν οἱ θεοὶ τοῖς ἀν-
 δρῶποις ὡρεῖ τῶν ὡραματεῖαν σημεῖνοισιν, οὐδέ ποτ' ἔρημον ἔφη γίνεσθαι συμβουλῆς θεῶν

A Quippe nec in his quidem ullam se utili-
 tatem videre dicebat, quamquam eorum
 rudis non esset; atq; etiam addebat, etiam
 licet absumere posse vitam hominis, & a
 multis ac vtilibus eum arcere. Denique in
 vniuersum dehortabatur, ne quis studium
 & operam in res caelestes impenderet, quo
 scilicet artificio Deus omnia molitur.
 Nec enim illa posse ab hominibus inue-
 niri putabat, nec Diis eum rem facere
 gratam arbitrabatur, qui quæ illi manife-
 sta esse nolissent, inquireret. Addebat
 esse periculum, ne qui rebus his sollicitè
 peruestigandis occuparetur, ad insaniam
 nihilo minus, quam Anaxagoras, redi-
 geretur; qui maxime fuisset elatus pro-
 pterea, quod Deorum machinas enar-
 rasset. Nimirum ille, dum ait ignem ac so-
 lem idem esse, ignorabat ab hominibus
 ignem cerni facile posse, quum solem ad-
 uersum intueri non possint: quodque il-
 li, qui a sole collustrantur, colore reddan-
 tur nigriores, quum id ab igne non fiat. I-
 gnorabat etiam, quod nihil eorum, quæ
 terra nascuntur, absque solis splendore
 possit augetescere; quum omnia, quæ ab i-
 gne calefiunt pereant. Idem quum solem
 esse lapidem ignitum diceret, etiam igno-
 rabat lapidem, qui sit in igne, neque luce-
 re, neque diu perdurare: quum sol per o-
 mne tempus splendidior rebus omnibus
 maneat. Hortabatur etiam, vt numerandi
 rationem discerent, & in hac perinde at-
 que in aliis monebat, vt ab inani occupa-
 tione sibi cauere: atque adeo tum ipse
 hanc eatenus peruestigabat, quatenus es-
 set vtilis, tum vna cum familiaribus per-
 quirebat. Vehementer etiam familia-
 res suos hortabatur, vt valetudinis cu-
 ram haberent; ac partim a peritis, quæ
 possent, discerent; partim singuli per o-
 mnem vitam seipsos obseruarent, quinam
 cibus, qui potus, qui labor eis conduce-
 ret, & quo pacto his vtendo quam opti-
 ma valetudine frui possent. Nam si quis i-
 ta sui rationem haberet, difficile aiebat
 esse, vt medicum aliquis inueniret, qui
 ad valetudinem conducentia magis ipso
 diiudicaret. Si quis maiora, quam pro sa-
 pientia humana, vellet adsequi; ei dabat
 hoc consilij, vt diuinationi operam daret.
 Etenim aiebat eum, qui sciret, quibus in-
 diciis Dij hominibus aliquid significant,
 numquam a consilio diuino destitui posse.

τὸ μέ-
 γιστον
 ὡραμα-
 τείαν,

Quod si quis propterea, quod a numine dicens sibi denuntiari, quæ faciunda, quæ omittenda essent, a iudicibus morte multatus sit, existimat ipsum mendacij de numine conuictum fuisse: primū velim consideret, Socratem tū eo ætatis prouectum fuisse, vt si non id temporis, certe nō multo post vitam cum morte commutaturus fuerit: deinde, quod partem vitæ molestissimam, & qua in omnibus fit mentis quædam imminutio, reiecerit; ac illius loco demonstrata fortitudine animi gloriam consequutus sit, quum quidem causam suam supra mortales ceteros longe verissime, ac in primis ingenue, iustissimeque dixisset, & cōdemnationem ad mortem mitissime, maximeque viriliter tulisset. Est enim in confessio, neminem hominum vquam, de quibus nos acceperimus, mortem pertulisse præclariū. Nam cogebatur a condemnatione dies adhuc xxx viuere, quod in illum mensem Delia incidissent, ac lex vetaret, quemquam publice prius interfici, quam Theororum cœtus ex insula Delo rediisset. Hoc toto tempore familiaribus ipsius vniuersis compertum fuit, nihil eum de viuēdi ratione pristina immutasse. Atqui maximæ admirationi fuerat supra ceteros superiorum temporum mortales vniuersos, quod magna cum animi tranquillitate facilitateq; viueret. Qui possit aliquis honestius, quam hoc modo mori? quæ mors esse possit pulchrior, quæ quæ ab aliquo pulcherrime obitur? quæ mors possit esse felicior, quæ quæ pulcherrima sit? quæ Diis acceptior, quam felicissima? Commemorabo etiam illa, quæ ex Hermogene, Hipponici filio, de ipso accipi. Nam aiebat se, posteaquam Melitus Socratem accusasset, atque is quiduis potius, quam quæ ad causam pertinerent, diceret; monuisse, considerandū ipsi esse, quidnam sui defendendi causa proferre vellet. Ad ea primum respondisse Socratem: An non tibi videor in hac meditatione vitam omnem consumsisse? Illo vero quærente, Quo pacto? dixisse Socratem: Nihil aliud perpetuo se egisse, quam quod, quæ iusta, quæque iniusta essent, considerasset: ac iusta quidem egisset, ab iniustis autem abstinuisset; quam sane meditationem purgandi sui pulcherrimam duceret. Tum rursus Hermogenem subiecisse: Non autem vides, mi Socrates, iudices Athenis multos interfecisse, qui nihil iniuste perpetrassent, dumtaxat oratione offensos;

† De his. Plutarch. in Camillo, Demetrio, alibi.

Αεί δέ τις, ὅτι φάσθηντος αὐτῷ ὁ δαμόνιον ἑαυτῷ
 παροσημνήσῃ ἅ τε δέοι καὶ ἅ μὴ δέοι ποιεῖν, ὑπὸ
 τῷ δικαστῶν καλεσθῆναι θάνατος, οἶεται αὐτὸν
 ἐλέγχεσθαι περὶ τῷ δαμόνιου ψευδομένον,
 ἐπινοοῦσά τω παρῶτον μὲν, ὅτι οὕτως ἤδη τότε
 πόρρω τῆς ἡλικίας ἔω, ὡς τ' εἰ καὶ μὴ τότε, οὐκ
 ἀν' πολλῶν ὕστερον τελευτήσας τὸ βίον εἶτα, ὅτι
 ὁ μὲν ἀρθεινότατον τῷ βίου, καὶ ἐν ᾧ πρῶτες τῆ
 εὐχνοίαν μφοῦται, ἀπέλεξεν· αὐτὸς ὅ τ' ἐπὶ τῆ
 ψυχῆς πλεῖον ὄμιλον ἐπιδέξασθαι, ὅ κλησθαι
 Β παροσημνήσασθαι, πλεῖον τε δίκην πρῶτων ἀνθρώ-
 πων ἀληθεύσασθαι, καὶ ἐλθεῖν εὐχνοῦσθαι, καὶ δι-
 καστότατα εἰπῶν, καὶ πλεῖον κατὰ γνώσιν ἔθανά-
 του παρὰ τὰ καὶ ἀνδρωδέστατα ἐνείκων. ὁμο-
 λογεῖται γὰρ, ὅσδενα πῶ τῷ μνημόθυμῶν
 ἀνθρώπων καλλίον θάνατον ἐνείκειν. αἰσχροῦ
 μὲν γὰρ ἐχρῆτο αὐτῷ μὲν πλεῖον κρίσιν τεύχων·
 ἅ ἡμέρας βιάσθαι, ἀλλὰ δηλοῖ μὲν ἐκείνους
 τῷ μὲν εἶναι τῶν νόμων μηδένα εἶναι δημοσίαν
 ἀποδινήσκειν ἕως αὐτῶν ἡγεωρία ἐκ δὲ ἡλίου ἐπα-
 C νέλθῃ. καὶ τὸ χρόνον τῶν ἀπασιν τοῖς σπουδαῖσι
 φανερόν ἐχρῆτο ὅσδενα ἀλλοιότερον εὐχνοῦσθαι,
 ἢ τὸν ἐμπαροσημνήσασθαι χρόνον, καί τι τῷ ἐμπαρο-
 σῆσθαι γὰρ πρῶτων ἀνθρώπων μάλιστ' ἐθαυ-
 μάζετο ὅτι τὰ δὴ γύμνος τε καὶ δὴ κέλευσ
 ζῶν καὶ πῶς αὐτὸς καλλίον, ἢ οὕτως ἀποθάν-
 νοι; ἢ ποῖος αὐτὸς εἶη θάνατος καλλίων, ἢ ὅν αὐτὸν
 καλλίστα τις ἀποθάνοι; ποῖος δὲ αὐτὸς γήμοιτο θά-
 νατος δὴ δαμόνευτος τῷ καλλίστου; ἢ ποῖος
 θεοφιλέστερος τῷ δαμόνευτος; λέξω δὲ
 D καὶ ἅ Ἐρμοχόους τῷ Ἰπποκρίτου ἠκούσασθαι πε-
 εἰ αὐτῷ. ἔφη γὰρ, ἤδη Μελίτου γεγραμ-
 μένου αὐτὸν πλεῖον γραφῆναι, αὐτὸς ἀκούων αὐ-
 τῷ πρῶτα μάλλον, ἢ περὶ τῆς δίκης ἀλα-
 λεγομένου, λέγειν αὐτῷ, ὡς γὰρ σκεπτεῖν ὅτι
 πῶς ἀπολογησέται. τὸν δὲ ὁ μὲν παρῶτον εἶ-
 πεῖν οὐ γὰρ δοκῶ σὺ τῷ μελετῆρ' ἀλαβέ-
 βιωκέναι; ἐπεὶ δὲ αὐτὸν ἤρετο, ὅπως εἰπέιν
 αὐτὸν, ὅτι ὅσδενα ἄλλο ποιοῦν ἀλαγεγῆ-
 ται, ἢ ἀλασκοπῶν μὲν τὰ τε δίκαια, καὶ τὰ
 E ἀδίκαια, παρὰ τῶν δὲ τῶν δίκαια, καὶ τῷ
 ἀδίκων ἀπεχόμενος· ἔω παρ' νομίζοι καλλί-
 στω μελέτῃ ἀπολογίας εἶναι. αὐτὸς δὲ πάλιν
 εἰπέιν· οὐχ ὅσδενα ὡς Σώκρατες, ὅτι οἱ
 ἀθύνουσι δικασταὶ πολλοὶ μὲν ἤδη μηδὲν ἀ-
 δικουῦντας, λόγῳ ἀρθεοθέντες ἀπέκτεταν,
 πολλοὶς

πολλοὺς δὲ ἀδικουῦσας ἀπέλυσαν; ἀλλὰ νῆ
 τ' δία, Φαίαι αὐτὸν, ὦ Ἑρμόγηρες, ἦδη μου
 ὅπι χροῦτος φροῖσσαι τ' παρὲς τὴν δικα-
 σὰς ἀπολογίας, ἠὲ ἀντιώθη ὁ δαμόνοιο. καὶ
 αὐτὸν εἶπεν· θαυμαστὰ λέγεις. τ' δὲ θαυμά-
 ζεις, Φαίαι, εἰ τῶ θεῶ δοκῆ βέλτιον εἶναι, ἐμὲ
 τελευτᾶν τ' βίον * ἦδη; οὐκ οἶδ' ὅτι μέγχι
 μὲν τῶδε τῶ χρόνου ἐγὼ σθένει ἀνδρόπικων
 ὑφείμινα, οὔτε βέλτιον, οὔθ' ἦδ' ἐν ἐμοὶ βε-
 βιωκέναι; ὄξιστα μὲν γὰρ οἶμαι ζῆν τὴν ὄξιστα
 ὅπι μελομήνοισ τῶ ὠσελίποισ γίγνεσθαι, ἢ
 διὰ δὲ τὴν μέγιστα ἀθανομήνοισ ὅπι βελ-
 τίοισ γίγνονται. ἀ ἐγὼ μέγχι τῶδε τῶ χρόνου
 ἠθανομήνω ἐμυτῶ συμβαίνοισ, καὶ ποῖς
 ἄλλοισ ἀνδρόπικοισ ἐπιτυχούων, καὶ παρὲς τὴν
 ἄλλας ὡρατωρῶν ἐμυτῶν, οὔτω ἀφαι-
 τέλεκα παρὲ ἐμυτῶ γινώσκων. καὶ οὐ μόνον
 ἐγὼ, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐμοὶ φίλοι οὕτως ἔχοντες
 παρὲ ἐμοὶ ἀφαιτελοῖσιν· οὐδ' ἀφ' ὅ φιλῶν ἐ-
 μὲ, (καὶ γὰρ οἱ τὴν ἄλλας φιλοῦντες οὕτως
 αἰεὶ ἔχον παρὲς τὴν αὐτῶ φίλους) ἀλλὰ δὲ
 παρὲ καὶ αὐτοὶ αἰεὶ οἶοντα ἐμοὶ στυόντες βέλτι-
 σοὶ γίγνεσθαι. εἰ δὲ βιώσομαι πλείω χρόνον,
 ἴσως ἀναγκασθόν εἶναι τῶ γήρωσ ὅπι τελευτᾶσαι,
 καὶ ὄξισ τε καὶ ἀκρότη ἦπιν, καὶ ἀφαινοῦσθαι
 χροῖον, καὶ δυσματέτερον καὶ ὅπι πλησμονέτε-
 ρον ἀποδάνην, καὶ ὡν παρὲτερον βελτίων ἠὲ,
 τῶτων χείρων γίγνεσθαι. ἀλλὰ μὲν ταῦτα
 γε μὴ ἀθανομήνω μὲν ἀβίωτος αἰεὶ εἶναι ὁ βίος,
 ἀθανομήνον δὲ πῶς οὐκ ἀνάγκη χροῖον τε καὶ
 ἀνδέτερον ζῆν; ἀλλὰ μὲν εἶγε ἀδίκως ἀπο-
 θανούσομαι, ποῖς μὲν ἀδίκως ἐμὲ ἀποκτεῖναι σιν
 ἀγρόν αἰεὶ εἶναι τῶτο. εἰ γὰρ ὁ ἀδικῶν ἀγρόν ὄσθι,
 πῶς οὐκ ἀγρόν καὶ ὁ ἀδίκως ὅποιω ποιεῖν;
 ἐμοὶ δὲ τί ἀγρόν, ὁ ἕτερος μὴ διώασθαι
 παρὲ ἐμοὶ τὰ δίκαια μῆτε γῶναι, μῆτε ποιῆ-
 σαι; ὄρα δ' ἐγὼ καὶ τίω δόξαι τῶ παρὲ γέ-
 ρονότων ἀνδρόπικων ἐν ποῖς ὅπι γινομήνοισ
 ἐχ' ὁμοίαν καταλήπομένην τῶ τε ἀδικησάν-
 των καὶ τῶ ἀδικηθέντων. οἶδα δὲ, ὅτι καὶ ἐγὼ
 ὅπι μελείας τῶ ὄξισομαι ὡς ἀνδρόπικων, καὶ
 εἰ αἰεὶ νῦν ἀποθάνω, οὐχ ὁμοίως ποῖς ἐμὲ ἀπο-
 κτεῖναι σιν. οἶδα γὰρ αἰεὶ μὲν πρησέσθαι μοι, ὅτι
 ἐγὼ ἠδίκηκα μὲν σθένει πῶποτε ἀνδρόπικων,
 σθένει χείρω ἐποίησα, βελτίος δὲ ποῖς ἐπεφρώ-
 μιν αἰεὶ τὴν ἐμοὶ στυόντας. ταῦτα μὲν παρὲς Ἑρμόγηρω τε διελέγη, καὶ παρὲς τὴν ἄλλους.

A & ex aduerso multos scelerum reos absol-
 uisse? At profecto, respondisse Socratem,
 quum modo conarer, mi Hermogenes,
 meditari defensionem ad iudices, numen
 aduersatum est mihi. Tum dixisse Her-
 mogenem: Mira sane refers. Ad ea Socra-
 tem: Tune vero miraris, subiecisse, Deo
 videri potius esse, hoc me tempore uiuen-
 di finem facere? An nescis me ad hoc vsq;
 tempus nemini hominum concessisse,
 quod vel melius, vel iucundius me vixif-
 set? Nam optime quidem arbitror illos vi-
 uere, qui maxime dant operam, vt quam-
 optimi fiant: iucundissime vero, qui maxi-
 me fieri se meliores sentiunt. Quæ sane
 haectenus euenire mihi animaduerti, ac
 partim alios homines conueniens, partim
 meipsum ad alios collatum inspiciens, sic
 de me semper statui. Neque tantum ego,
 sed amici etiam mei de me constanter ita
 iudicant: non illi quidem propterea, quod
 me ament, quando qui alios amant, ita
 suos in amicos adfecti esse solent: sed quod
 seipfos etiam ex consuetudine mea quam-
 optimos existiment euadere. Quod si diu-
 tius viuam, fortasse necessarium erit ea
 confieri, quæ in senectutem cadunt, & me
 minus audire, minus cernere, minus in-
 telligentia valere, ineptiorem ad discen-
 dum reddi, magisque obliuiosum, in iis
 denique deteriozem, in quibus antehac
 præstiterim. Atqui si hæc aliquis non sen-
 tiat, non est cur optet viuere: sin quis
 sentiat, qui fieri potest, vt non & peius,
 & iniucundius viuat? Enimvero si in-
 terficiar iniuste, turpitude ea in aucto-
 res mortis meæ redundabit. Nam si tur-
 pis est iniuria, quomodo non turpe sit al-
 liquid iniuste facere, quidquid tandem
 id fuerit? Qui vero mihi esse turpe possit,
 quod alij de me iuste cognoscere ne-
 queant, neque se iuste erga me gerere?
 Video vero superiorum temporum ho-
 mines, qui vel iniuste se gesserunt, vel in-
 iurias passi sunt, non eandem posteris opi-
 nionem de se reliquisse. Studia quoque
 hominum, tametsi iam neci tradar, erga
 me futura scio plane alia, quam erga inter-
 fectores meos. Semper enim testimonio
 mihi futuros scio, quod nullum vmquam
 hominum læserim, neq; deteriozem red-
 diderim; sed potius operam perpetuo de-
 derim, vt familiares meos meliores effi-
 cerem. Huiusmodi tum ad Hermogene-
 nem a Socrate, tum ad alios dicta fuerunt.

Quotquot autem ex iis, qui virtutis studiofi sunt, nouere Socratem, etiam nunc cum maximo desiderio exoptant, ut qui ad virtutis studium utilissimus fuerit. Mihi quidem, quum talis esset, qualem commemorauit, nimirum adeo religiosus, ut sine Deum consilio nihil ageret; adeo iustus, ut nemini ne quidem exigua in re noceret, prodesset autem iis maxime, qui eo vterentur; adeo temperans, ut numquam id, quod iucundius esset, meliori anteponeret; adeo prudens, ut in melioribus ac peioribus diiudicandis non erraret, neque alterius ad hoc opera egeret, sed ipse sibi ad cognitionem horum sufficeret, & oratione proferre ac definire huiusmodi posset, atque etiam alios explorare, delinquentes arguere, ad virtutem ac honestatem hortari: eiusmodi vir esse visus est, qualis esse possit optimus & felicissimus. Quod si hoc alicui non probatur, velim comparatis aliorum ad hæc moribus, ita deinde iudicium faciat.

Αὐτὸς δὲ Σωκράτης γινώσκοντων, οἷός ἐστι, οἱ δὲ ἀρετῆς ἐφιέμενοι πρότερον ἐπιχειροῦν ἀγαθὰ λαβεῖν πρότερον μάλιστα ποιοῦντες ἑκείνους, ὡς ὠφελιμώτατον ὄντα πρὸς ἀρετῆς ὀπιμέλειαν. ἐμοὶ μὲν δὴ τοιοῦτος ὢν, οἷόν ἐστι δὴ γημῶν, δισεβῆς μὲν οὕτως, ὥστε μηδὲν αἰδουμένης τῆς θεᾶς γνώμης ποιεῖν, δίχως δὲ, ὥστε βλάπτειν μὲν μηδὲ μικρὸν μηδένα, ὠφελεῖν δὲ τὰ μέγιστα τῶν χρησθῆναι ἑαυτῶν, ἕκαστης δὲ, ὥστε μηδέποτε παραιεῖσθαι τὸ ἦδον αὐτῆς βελτίονος, φρόνιμος δὲ, ὥστε μὴ ἀγαθὰ μὲν κρίνων τὰ βελτίω καὶ τὰ χείρω, μηδὲ ἄλλου πρὸς δεῖσθαι, ἀλλὰ αὐτάρκης ἐστὶ πρὸς τῶν τέτων γνώσιν, ἰσχυρὸς δὲ ἐκ λόγων εἰπεῖν τε, καὶ δεῖσθαι τὰ ποιῶντα, ἰσχυρὸς δὲ καὶ ἄλλως δοκιμάσαι τε, καὶ ἀμύρτων ὄντων ἀξιολόγησαι, καὶ πρὸς βέλτεσθαι ἑαυτῶν ἀρετῶν καὶ καλοκαγαθίας ἐδόκη τοιοῦτος ἐστὶ, οἷος αὐτῶν εἶναι εἰς γὰρ ἀνὴρ, καὶ διδάσκων ἑσάτος. εἰ δὲ τῶν μὴ ἀρετῶν αὐτῶν, ὡς ἀλλῶν τῶν ἄλλῃ ἢ τῶν πρὸς αὐτῶν, ἔπειτα κρίνεται.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ,

ἢ τοὶ οἰκονομικὸς λόγος. hoc nomine citat Plutarch. π. πολυπραγμοσύνης. p. 915. vide infra p. 344. (sic. offic. n. 87. H. Gronov. p. 103. zabata

XENOPHONTIS MEMORABILIVM LIBER QVINTVS, SIVE DE administratione domestica.

Interpretatio per quam ac curata.

VDIUI etiam Socratem aliquando de administratione rei familiaris huiusmodi quaedam differente. Dic mihi, mi Critobule, inquit, est ne rei familiaris administratio scientiae alicuius nomen, ut ars medendi, ut arariorum, ut fabrilis? Mihi quidem esse videtur, ait Critobulus. An etiam ut de his artibus singulis dicere possumus, quod sit opus cuiusque, sic etiam quod domesticæ administrationis opus sit, indicare possumus? Videtur eius, ait Critobulus, qui rationem administrandæ rei domesticæ bene teneat, opus esse, domum suam recte colere. An non etiam alterius domum, inquit Socrates, si quis hanc ei committat,

ΚΟΥΣ Αὐτὸς δὲ ποτε τῶν Σωκράτους ἐκείνου οἰκονομίας βιάσθαι ἀξιοῦμαι. εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Κριτόβουλε, ἄρα γὰρ ἡ οἰκονομία ὀπιμέλης πινὸς ὀνομασθῆναι, ὡς ἢ ἰατρικὴ, καὶ ἢ χαλκευτικὴ, καὶ ἢ τεκτονικὴ; ἐμοὶ γὰρ δοκῆ, ἔφη ὁ Κριτόβουλος. ἢ καὶ ὡς τῶν τέτων τῶν τεχνῶν ἐχρησθῆναι αὐτῶν εἰπεῖν ὅ, πῃ ἔργον ἑκάστης, οὕτω καὶ τῆς οἰκονομίας διωαίμωδ' αὐτῶν εἰπεῖν ὅ, πῃ ἔργον αὐτῆς ὅσθι; δοκῆ γὰρ, ἔφη ὁ Κριτόβουλος, οἰκονομίου ἀγαθοῦ ἐστὶ, ὅσθι οἰκεῖν τὸν ἑαυτοῦ οἶκον. ἢ καὶ τὸν ἄλλου δὲ οἶκον, ἔφη ὁ Σωκράτης, εἰ ὀπιβέποι τις αὐτῶν, οἶκον